

REDACTIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.
ABONAMENTUL
Pe un an ... 20 cor.
Pe jumătate an ... 10 "
Pe 1 lună ... 2 "
N-rii de Duminică pe an 4
coroane.
Pentru România și America
10 coroane.
Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.
—
INSERTIUNILE
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.
—
Manuscripte nu se
înapoiază.
—
Telefon oraș și comitat 502.

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 10.

Confederații.

De Ioan Slavici.

«Confederații» erau sunt acum două
sute de ani ceeace azi e «coalitiunea».

În timpul războiului pentru succesiunea
la tronul Spaniei Turcii i-au lăsat pe creș-
tini să se sfășie între dâșii și silințele lui
Rákóczy și ale soților săi au rămas ză-
darnice. După ce s'a terminat însă războiul,
Poarta a început să-și facă pregătirile, ca
să câștige printr'un nou războiu ceeace
perduse în pacea dela Carloveț. Ea înlătu-
rează în țările române pe domnii pămân-
teni, în care nu mai aveă încredere și ri-
dică în scaunele domnești fanarioți, oameni
de afaceri ai ei. Tulburătorii au organizat o
«confederațiune» și vorba era, ca în vreme
ce oaste otomană înaintează spre Belgrad,
Rákóczy, Bereséni, Vay, Eszterházy și cea-
lalți să plece dela Hotin cu Tătarii și cu
domnii țărilor române, să între în Ardeal
și în Ungaria să izbucniască răscoala pre-
gătită de confederațiune.

În fața acestor pregătiri Petru-cel-Mare,
care-și aveă și el socotetile, îi face împăra-
tului Carol VI. propuneri de alianță.

Conziliul de războiu stăruie (13 Oct.
1716), ca împăratul să refuze ajutorul ofer-
rit, căci țarul ar fi un aliat primejdios în
deosebi în ceeace privește țările române,
în care umblă să-și câștige ca ortodox,
simpatii.

Împăratul rămâne dar singur în fața
turcilor. Lucrurile nu ies cu toate aceste
dupăcum le plănuiise «confederațiunea».

Boierimea din Muntenia nu se unește cu
nobili confederați, ci trimite în tabăra prin-
țului Eugen de Savoia o deputațiune, din
care fac parte Banul Radu Popescu, Vor-
nicul Stefan Bujoreanu, Logofetul Grigorie
Băleanu, Spătarul Radu Goleșcu, Vistierni-
cul Ilie Stirbeiu, Păharnicul Eustatie Leur-
deanu, Stoinicul Barbu Greceanu, Serdarul
Petru Obedeianu, Sătrarul Mateiu Krețule-
scu, precum și Vintilă Bucsanul, Graghici
Bălăceanu, Const. Brăiloiu și Ant. Florescu,
toți boieri de viță veche, care stăruie, ca
prințul să le scape țara de asuprirea tur-
cească și împăratul s'o iee sub ocrotirea sa.

Și de astădată însă conziliul de război
sfătuiește pe împăratul să se mărginească
a stăruii, ca Poarta să respecte drepturile
celor două țări.

Prințului Eugen de Savoia nu-i rămâne
dar decât să le zică boierilor: Oameni sunteți
și voi; profitați dar de ocaziune, luați armele
și scăpați-vă voi înși-vă.

Această vorbă a marelui erou Românii
să n'o uite niciodată: totdeauna și pretu-
tindenii ei numai prin propria lor vrednicie
pot să scape.

Trei oameni cu virtute, căpitanul Ben-
gescu, Nicolae Roseti și Barbu Brăiloiu i-au
ridicat pe olteni și au alungat pe turci
din Banatul Craiovei, iar boierii dela stânga
Oltului s'au pus în înțelegere cu coman-
dantul împărătesc din Ardeal și Nicolae
Mavrocordat, Fanariotul, a fost prins fără
de veste în palatul lui dela București și dus
la Sibiiu, de unde n'a scăpat decât după
pacea dela Pasarovăț.

Li-a trecut apoi confederaților pofta de-a
mai intra cu Tătarii în Ardeal și răscoala
pregătită de dâșii a fost amănată pentru
timpuri mai priincioase — și depărtate.

Deși războiul a fost glorios și prin pacea
dela Pasarovăț, hotarele stăpânirii habsbur-
gice s'a întins departe spre răsărit, până la
gurile Oltului și până la Nicopoli, o mare
grijă îl făcea pe Carol al VI-lea îngăduitor
și plecat spre concesii. Voind să asigu-
reze fiicei sale Maria Terezia moștenirea,
era nevoit să-i cruce pe nobilii zurbagii, să
deie uitării cele petrecute și să treacă cu ve-
derea multe din nelegiuirile lor. Unul câte
unul s'au îndulcit dar «confederații», s'au
plecat, au cerut și au căpătat iertare și au
urmat a stoarce și sudori, și lacrimi, și mă-
duvă din oase, ca să se încredințeze marea
mulțime a celor asupriți, că tristă-i este afară
din cale soarta când ocrotitorul ei firese se
află în strimtoare.

Așa ni-a fost rînduit și nouă celor azi în
viață, și multe de tot au fost suferințele,
pe care a trebuit să le îndurăm în timpul
din urmă patruzeci de ani pentru că numai
făcându-se mereu concesii s'a putut men-
ține cel puțin aparența păcii și a bunei
rînduiri.

Lipsiți am fi cu desăvîrșire de bun simț,
dacă n'am recunoaște în «coalitați» de astăzi
pe «confederații» de odinoară!

*Cum se scornesc minciunile. Foile un-
gurești publicaseră mai zilele trecute știrea alar-
mantă că Regele Carol I. al României va abdica
de tron, fiind bolnav. Telegramele cari vesteau
aceasta, spuneau că toate foile din București pu-
blice asemenea știre. Primim și noi la redacție
mai multe ziare din București, dar cu mirare —
și bucurie de altfel — am văzut că ele nu scriu
cecece spun foile ungurești.*

*Abia acum găsim isvorul din care s'au infor-
mat ziarele maghiare. E ziarul antidinastic
«Adevărul», care a publicat următoarele:*

Acum, deocamdată, Regele se pregătește
ca să-și serbeze jubileul, cu cât mai mult fast,
ca el să fie aureola plecării sale de pe un tron
pe care a stat timp de patruzeci de ani. Ime-
diat după această solemnitate, Suveranul va
regula și moștenirea sa regală și se va retrage
mai mult sau mai puțin asigurat asupra viito-
rului dinastiei sale și a țării.

*Ziarele din România fac haz de scrissele «Ade-
vărului», numai cele ungurești (ori mai bine:
ovreiești!) s'au găsit să alarmeze lumea. E vre-un
joc de bursă la mijloc!*

Către alegătorii din cercul Chișineului.

Fraților!

Nori grei se îngrămădesc asupra țării noastre
și soarta neamului românesc ajuns-a la răscru-
cia drumurilor. Și-i atâta învâlmăvașală în viața
obștească, încât zadarnic am aștepta: nu zărim
pe omul-lumină care să ne lămuriască asupra lu-
crurilor, ci dacă nu vom căuta cu toții, împreună
să ne așternem viitorul, osândiți rămânem să
ducem o cruce și mai grea decum au fost sufe-
rințele din trecut...

Cumintenia pe care vom dovedi-o acum, țaria
sufletească în fața ademenirilor, bărbăția ce vom
și pune ca stavilă naintea primejdiilor, lăpădarea
de sine când vorba e de neam și bunurile no-
astre ale tuturor, simțul de jertfă și înțelegerea
între frați, — iată ceeace ne poate scoate la
liman.

Ce s'a întâmplat adecă?

Ceeace prevestisem încă anul trecut, când mă
înfățișasem înaintea d-voastră: Dieta țării ajunsă
în stăpânirea partidelor ungurești (coalitia) n'a
lucrat nimic, ci deputații au crezut că-și îndepli-
nesc o înaltă datorie către neamul lor urmând
calea greșită dela început. S'au pus împotriva
voinței M. Sale, stăruind a cere comanda ungu-
rească în armata împărătească și astfel în ziua de
19 Februarie s'a întâmplat ceeace nu s'a mai po-
menit de patruzeci de ani: *Dieta a fost îm-
prăștiată cu puterea armelor și azi nici măcar
nu prevedem când se vor orânduie noile alegeri
și când vom ajunge iarăși să trimitem în Dietă
bărbați cari să arate nedreptățile îndurate și do-
rințele ce încălzesc peptul fiecărui Român.*

După împrăștiarea Dietei urmat-au tot telul de
măsură ne mai auzile. Chiar foștilor deputați nu
li-s'a mai dat voe să țină adunări cu alegătorii
lor, așa că azi cel mai de capetenie drept cetă-
țenesc: dreptul de a te aduna și sfătui asupra
treburilor țării și neamului, atarnă dela voia stă-
pânirii...

Aș fi însă un fărnac, dacă nu v'aș mărturisii
că simt o bucurie asupra celor petrecute. În scri-
soarea ce am îndreptat anul trecut, în luna Maiu,
cătră Majestatea Sa noi, deputații români, spuse-
sem că mare ispravă nu așteptăm dela o Dietă
alcătuită în urma unei alegeri întemeiate pe o lege
care numai bogăților dă drepturi, prin urmare
partea covârșitoare a Românilor nu se bucură de
scutul acestei legi. Și pentru lecuirea nedreptății
ceream ca M. Sa, prin stăpânirea ce numește, să
înzestreze țara cu o lege de alegere mai bună,

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
— s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili —
este cel mai vechi institut mutual de asigurare pe viață

pentru Austro-Ungaria.

Informațiuni în-
datoritoare dă: Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabrik
Lerchengasse Nr. 17. (Telefon 422.)

Se bazează pe legile mutualității, în puterea cărora acci-
dentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat. **Premii eftine**

Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duel
și sinucidere după 5 ani. — Asigurare gratuită pentru caz de răz-
bol. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătirea la moment.

Starea de asigurare	111.000.000 cor.
Sumele de asigurare plătite până acum	56.000.000 "
Averea institutului	31.000.000 "

ca astfel să poată ajunge în Dietă nu magnați numai și bogătați, — ci poporul să-și trimită acolo pe fii cei mai credincioși, pe luptătorii cei mai curajoși.

Când știm deci că M. Sa s'a învoit să dea sufragiul universal, drept de vot pentru toți fiii patriei, căci toți d'opotriva plătim dare și slujim în oștire, când vedem că în Austria, cealaltă parte de sub stăpânirea M. Sale, se face legea care cheazășuește fiecărui neam partea sa cuvenită de deputați în sfatul împărăției, numai bucurie am putut simți văzând spulberate partidele întovărășite nu pentru a-și frământa mintea cum să ferească popoarele, ci să inghenunche Coroana, iar în urmă să ne zdrobiască și d'opotriva cu pământul să ne facă pe noi Români, Slovaci și Sârbi, cari nu voim să auzim de domnia lui Kossuth, cari am răbdat jugul lui Bánffy, și ni-am blestemat soarta sub Széll și Tisza.

Și nu simțim părere de rău nici în fața opreliștei privitoare la adunări. Acest drept al nostru ni-se răpise încă astă iarnă, când partidele întovărășite strigaseră că voim să omorâm pe Unguri și să aruncăm țara în foc... Atunci se bucuraseră că sunt oprite adunările românești și nu s'a găsit un singur fruntaș ungur care să-și ridice cuvântul împotriva nedreptății ce ni-se făcea. Nu ne vom mâhni deci nici noi văzându-i acum pe ei ajunși unde noi suntem de când ne știm. Pentru-că numai pentru ca nu cumva bunătățile unei legi privitoare la întrunire să-și reverse bunătatea și asupra noastră, aceste partide s'au împotrivit la facerea unei legi de adunare, ci totul s'a lăsat în voia stăpânirii, care deși în trecut ne-a jignit îndeosebi pe noi, ba aproape numai pe noi, dar acum li-a venit rândul și celor peste măsură de încrezuți. Vadă acum și ei și simtă ce va să zică a fi scos din pervazul legii.

Tot așa: n'are să ne pară de loc rău pentru cele ce vedem că au păfit orașele și comitatele asupra cărora M. Sa a trimis comisari cu drepturi nețărnuite. Nu vom jeli pe vicșpanii și alți slujbași dela comitate dați afară din pricina îndărătniciei lor... În trecutul cel mai apropiat comitatele au fost cuiburile tuturor relelor. D'aci s'au pornit mișcările îndreptate împotriva drepturilor noastre naționale, d'aci s'au trimis îmbărbătări lui Kossuth, Bánffy și Andrassy să nu se lase în lupta pornită împotriva noastră și a Coroanei. Și cine apasă mai rău asupra sătenilor ca tocmai slujbașii de prin comitate?

Nu suntem însă mici de suflet. Nu ne bucurăm de năcazul altora ci nădăduim numai că cele ce au păfit acum Ungurii, le va fi spre învățătură în viitor, și dacă ne cer spriginul într-o apărare a constituției, temelia tuturor legilor țării, ajugând lucrurile iar în ogașul lor obicinuit și Dieta deschizându-se iară, noii deputați se vor pătrunde, de gândul că numai împreună cu noi, dându-ni-se drepturi d'opotriva, și în bună înțelegere cu Coroana se poate conduce țara... Dumnezeu s'a îngrijit, ca plopul să nu crească până în cer și rânduindu-s'au domnitori peste popoare nu numai ca ei să îmbrace purpură, ci schiptru să poarte și pavăză să fie celor slabi și umiliți împotriva semețiilor, cari nu-și încap în piele.

Cât privește lupta noastră din Dieta împrăștiată, multe nu-s de zis, pentru-că din toamnă nechemându-se sfatul țării, de cât pentru a fi amânat din nou și în cele din urmă să fie împrăștiat, n'a fost prilej de muncă rodnică, ci am stat numai ca privitori ai luptelor inversunate la început dintre partidele ungurești, iar mai la urmă dintre partidele întovărășite și dintre Coroană.

Inima noastră a fost însă pe partea acesteia din urmă. Una, pentru-că din moși strămoși așa știm: tronul e scut popoarelor, iar pe de altă parte ne convingeam tot mai tare, că partidele întovărășite vor să știrbească drepturile M. Sale asupra armatei numai pentruca fruntașii magnați ai acestor partide să ajungă ei puternici. De popor puțin le-a păsă, ci dacă ar fi avut înțelegere și căldură pentru neamurile din țară, ar fi trebuit să înceteze lupta din clipa în care M. Sa

a îmbiat Dietei dreptul de vot obștesc, două ani de slujbă în oștire și așezarea mai dreaptă a dărilor, cari acum apasă îndeosebi pe săraci... E adevărat: cu mâhnire priveam cum — cu toate acestea — întâiul sfetnic al M. Sale, baronul Fejérváry, rând pe rând dus-a în fața M. Sale pe toți fruntașii acestia păcătoși, până ce aleșii poporului care singur a plătit de bunăvoie dare și a intrat de bună voie la oștire, partidul național n'a fost chemat să-și spună părerile...

Ba încă și mai mult: în aceeași vreme când în țara întreagă fruntașii partidelor întovărășite sculau Ungurimea în picioare, și astfel trimișii M. Sale erau primiți cu pietri și s'au ales cu capetele sparte, Fejérváry de mai multe ori ni-a îmbiat jertfă și chiar acum de curând îi învinovăția pe cei din partidele întovărășite că prin lupta lor au împedat munca ce aveam de ținută să facă din noi — Unguri!

Dacă la 23 Septembrie cei cinci fruntași ai partidelor întovărășite ieșit-au însă rușinați dela Burgul din Viena și azi au ajuns să fie puși pe aceeaș treaptă cu noi, bun e Dumnezeu, putem încă să ajungem și noi Români la însemnătate. Numai așa însă, dacă ne vom întări până într-ăta, în cât cârmuirea să simtă fie loviturite ce i-am putea da, fie sprijinul de care lipsindu-o, s'ar prăbuși. Căci după cum tocmai pățaniile partidelor întovărășite dovedesc că nu-i suie fără coborâș, tot așa: e cu dreptate ca smeriții să se înalte.

Alegerile ce vor urmă, fie acum în primăvară, fie mai târziu, vor fi pentru neamul românesc un prilej fericit de a-și dovedi puterea, care să-l înalte din umilința trecutului. Trei milioane de Români abea s'au învrednicit să aleagă în iarna anului 1905 opt deputați, când cu cinste ar fi fost să aleagă cel puțin patruzeci! Dacă vrem să fim și noi creștați în viața politică și să nu fim socotiți un neam, care se stinge, în viitor trebuie să ne arătăm mai harnici, mai cu sfîntenie către datorințele noastre naționale.

Voi, scumpi frați, v'ați făcut datoria la alegerile din urmă: ați scos biruitor steagul românesc în unul dintre cele mai grele cercuri și după două lupte înalțătoare. Nu mă îndoiesc că în viitor veți lupta încă și cu mai mare viteză. Impuțina-se-va ceata rădăciților cari să-și întoarcă fața dela frate și unealtă nemernică să se facă partidelor cari nu pot avea nici în clin nici în mănec cu binele neamului românesc... Ați văzut și auzit că partidele ungurești din cercul Chișineului, toate d'avalma, se frământă strașnic, fruntașii lor sfat au ținut și ca să amăgească lumea, au scos vorba că în viitor nu-i va mai lăsa pe Români învingători... De unde-și iau ei îndrăzneala să vorbiască astfel?... De ce ar fi mai cu dreptate ca aceste partide să învingă, iar nu noi Români, cari suntem mai mulți? De bună seamă ca ei numai așa se gândesc la biruință că au nădejde să ademenească o parte dintre alegătorii români.

Mă ridic, în numele și pentru cinstea d-voastră și a întregului neam, împotriva acestui gând: cu nimic nu v'ați făcut adică vinovați să creadă cineva că în viitor veți slăbi în lupta națională, ci întregului neam spre mândrie îi este lupta marea ce ați purtat-o, ceeace e și-o îndreptățire ca orice Român dela frații sei din cercul Chișineului numai lucruri bune să aștepte.

De altminteri prefăcătoria aceasta — dacă nu-i o sinamăgire — a partidelor ungurești, nu are să încurce pe nimeni dintre Români, căci pretutindeni credință tare avem în biruință. Pentru acest sfârșit avem de făcut un singur lucru: să ne iubim ca frați, să ținem împreună!...

Să știți deci, că soarta viitorului neamului e pusă în mâna d-voastră. Dacă veți lupta cu tăria de până acum, veți spori numărul deputaților cari jurământ au pus să lupte cu inimă curată, cu credință nestrămutată și jertfind ființa lor pentru drepturile poporului.

Până va bate iară clipa luptei, stați neclintii toți în jurul fruntașilor cari v'au condus și la bi-

ruința din trecut și fiți încredințați, că atât eu, cât și ceilalți tovarăși, stăm strajă neadormită și suna-vom alarmă când se va apropia de noi primejdia.

Lupta viitoare are să fie adică nu numai pentru a deșteptă pe cei adormiți dintre noi ori pentru a mântui cinstea steagului, ci și pentru a pune odată și pentru totdeauna capăt rușinei naționale ca cercurile române să mai fie și în viitor paturi calde ale kossuthiștilor, cei mai cumpliți dușmani politici ai noștri, ori oamenilor stăpânirilor cari pururea și-au bătut joc de noi. Trebuie mai presus de toate, să dăm a înțelege chiar stăpânirii d'acum, că nu ne învoim ca dreptul de alegere să fie legat de știința de carte și cu atât mai puțin ne învoim ca să nu aibă drept de-a fi ales cel-ce în lupta pentru neam a ajuns pedepsit. Pentru astfel de planuri nu dăm votul nostru, căci nu ne putem învoi nici odată să ni-se rezeze căpeteniile!

Iar până mi-se va da prilej sa viu în mijlocul D-Voastră, ca împreună: țărani și fruntași, să ne sfătuim asupra celor ce vor fi de pus la cale, Vă string mâna și rămân cu frățescă dragoste

Ioan Russu-Șirianu.

Arad, 2/15 Martie 1906.

Alegerile sinodale. De când cu schimbările în scaunul episcopesc din Arad toți ne-am împăcat și trăim în cea mai bună înțelegere, precum o dovedește aceasta și alegerile preoțești sinodale de ieri, când toți aleșii au fost într'un glas aleși; noi ne-am reținut de a scrie despre alegeri, crezând că nu se vor afla oameni atât de mici la suflet, ca să vină cu resturnări. Acum însă ne vine vestea despre agitări contra dlui Vasile Goldiș în cercul Boroșineulu; contra lui I. Russu Șirianu în cercul Șiria și contra lui Aurel Petrovici și Dr. Sever Ispravnic în cercul Aradului. Toți bărbați harnici cari cu vrednicie au reprezentat până acum pe alegători în sinodul eparchial. Atragem atențiunea oamenilor de bine, mai ales din aceste cercuri, că Duminecă să ia parte la alegeri și să delătoreze pe cei ce fac gâlceavă în biserică, și poartă minciuni de ț se face părul măciucă și să voteze cu mic cu mare pe oamenii serioși cum sunt domnii sus înșirați.

Corteșiri detestabile.

Din cercul electoral Vinga primim vestea deamă de toată încrederea, că protopopul Dr. Tr. Putici a pus la cale pe fibrașul și pe notarii comunali, ca să corteșiască în chipul administrației cunoscute pentru reușita candidaților sei de deputați sinodali T. Mărgineanțiu și D. Sebeșan și că aceste organe s'au și pus să influențeze pe alegători. Tot dânsul se mai folosește și de apucătura, că pe dl E. Ungurean îl face candidat în cercul Timșorii, când știe, că este candidat al cercului Vinga, numai ca să cadă și aici și acolo; jocul acesta l'a mai înscenat odată cu succesorul protopopul, facem atenți deci pe toți binevoitorii cauzelor noastre bisericesti-școlare, îndeosebi pe domnii preoți, învățători și fruntași din cercul Vinga: să refuze ori-ce amestec al organelor administrative în aceasta chestie curat bisericască-națională și îi rugăm să lucre din toate răputerile pentru alegerea d-lor Emanuil Ungurean și Dr. Aurel Cozma de deputați sinodali ai cercului lor.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherczeg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“.)

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colandări. Ca specialist în ritual nostru oriental edifică și restaurează biserial în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Lâncezire.

— Criza. —

Budapesta, 15 Martie.

Ce mai sterpiciune de vești! De câteva zile nu se mai întâmplă nimic nou. Cu toate astea cititorul ziarelor ungurești are nevoie de știri. Criza aceasta lungă și plină de întâmplări l-a deprins cu știri noi și multe. El, fiecare zi are nevoie de noi nelegiuiri revoltătoare de ale puterii, de comisari regești și de alte acuzațiuni. Cum să se facă deci față acestei trebuințe? Ziaristii, pentru a umplea ziarele scornesc. Procedul acesta găsește tot mai multă imitare și se desăvârșește văzând cu ochii. Mai întâi neîndemânatic și prea cioplite din topor acum minciunile aceste denotă un adevărat dar de-a născoci amănunte multe, interesante și chiar întrucât-va probabile.

Nu numai foi cari au anume scopul de-a afla știri noi cu orice preț, ca «Figyelő», dar și altele cu ifose de seriozitate ca «Bud. Hirlap» se înjosesc la acest meșteșug. Totuși aceste știri poartă toate pecetia neadevărului, neprobabilității și germenul dezmințirii. Ca niște bufnițe eșite din sânul nopții ele cobesc a rău, fălăind din aripi amenințator. Ele ne dezvăluiesc sufletele «patrioților» mișcate când de temeri grele pentru viitorul lor, când alintate de jocul nădejdiilor mângâioase într-un viitor când iarăși ei se vor putea bucura de desfătările puterii.

Amânarea alegerilor.

Alegerile nu se vor ține în termenul prescris de lege (11 Aprilie). Aceasta-i știrea cea ~~mai nouă~~ ce reiese indirect, dar destul de clar și sigur dintr'un comunicat al guvernului. Presa opoziției a afirmat zilele acestea atât de des și cu atâta stăruință știrea alegerilor, încât guvernul în cele din urmă a fost nevoit să iasă din rezerva lui. Iată ce spune comunicatul acesta: Considerând gradul cel mare de agitație, ce se ma-

nifestă în țară, care și în timpuri normale ar trezi o mișcare electorală furtunoasă, considerând apoi că guvernul nu a isprăvit încă munca lui de-a pune ordine în stările dezorganizate ale administrației, *guvernul este încă departe de hotărîrea ce i-se impută.* El nu va putea propune alegerile Coroanei decât în cazul când s'ar ivi perspectiva ca convocarea noului parlament să nu aducă o răsturnare a ordinii publice și a autorității statului.

Din cuvintele acestea reiese aproape hotărît gândul guvernului de a amâna alegerile pe timp nehotărît.

Spre știință.

Se știe ce sgomot mare s'a făcut în jurul decorării — la 1897 — alui Jeszenszky, fostul conducător al secției naționalităților.

Dl. D. Sturdza, p'atunci primul ministru al României, care însoțise pe regele Carol la Budapesta, fusese ocărât rău și în presa conservatoare din România și în «Tribuna» dela Sibiu care pentru diferite motive ținea isonul suratelor din țară.

Noi, pentru că ziceam că nu e bine să ne amestecăm în astfel de treburi și să judecăm noi *d'aici* purtarea sftnicului coroanei române, am fost și mai tare ocărâți, strigându-ni-se că suntem — uneltele lui Sturdza...

Iată ce scrie însă acum «Acțiunea», foaia ministrului Take Ionescu:

«Oare nu dl. Emil Ghica a fost acela care a recomandat dlui D. Sturdza ca dușmanul românismului: ungurul șovinist Jeszenszky să fie decorat?»

«Și cine a fost *vinovat* de aceasta?»

În primul rând, dl. Emil Ghica, fostul până mai deunăzi ministru plenipotențiar dela Viena.

«Nu era dator să cca dintâiu, de a încunoștința guvernul de atunci asupra lui Jeszenszky?»

«Și dl. Ghica, cu bună știință și conștient — înconștient ne-ar conveni mai

bine pentru demnitatea noastră — nu numai că nu a făcut aceasta, dar l-a și recomandat în termenii cei mai elogiși».

Dacă mai este cineva în Ardeal care să nu se rușineze de scrisese «Tribunei» sibiene d'atunci, — să ni se spună!

Iar tuturor să ne fie învăț că în afacerile partidelor de dincolo n'avem să ne amestecăm. Partidele și oamenii d'acolo se ceartă și se împacă, noi ne facem însă de rîs dacă ne amestecăm în lucruri la cari nu ne pricepem... Și vrednici de osândă suntem când cu *răutate* ne amestecăm în jocul partidelor politice din România.

„Nem boldog a magyar“.

Ziua de 15 Martie, ziua așa numită a libertății maghiare, a sosit de astă dată între împrejurări extraordinare. Adevărat, că s'a aprins și aseară focul recunoștinței în altarele inimilor patriotice, și mai ales s'au aprins luminări prin ferestrele caselor, s'a încoronat statua martirilor, nobila ceată de patrioți a defilat pe străzi, pe la redacțiile șoviniste, la Barabás, dar... totuși, manifestația națională a fost de o durere înăbușită, care ori cât de mult s'ar fi ascuns, ea s'a arătat în simptome neîndoioase.

Ehei, de n'ar apăsă lanțurile absolutizmului, dacă constituția n'ar fi ferecată și libertatea n'ar fi în doliu, de ar fi fost și acum ca și alte dăți, când eră fericit maghiarul, se vedea acea pe ferestrele «Tribunei» ale Seminarului și a altor localități publice și particulare românești. Dar, acum constatăm și noi, că nu e fericit maghiarul. De când ne știm, nu ne-a rămas geamuri întregi la ziua aceasta.

Când e fericit maghiarul și are constituție — atunci o duc rău ferestrele românilor. Atunci Maghiarul trebuie să-și iasă din piele. Când nu-și iasă, e semn că nu-i fericit.

N. IORGA.

Neamul românesc în Ardeal și Țeara-Ungurească¹⁾.

(Dare de samă.)

De sub tiparul institutului «Minerva», care de câți-va ani răspândește în cercuri tot mai largi binefăcătoarele sale cărți, frumoase ca execuție tehnică și bogate în conținut, au eșit de curând cele două volume, cu titlul sus amintit. Ele sunt rodul atât de repede copt al călătoriilor făcute în toamna trecută ale învățătorului și neobositului nostru istoric și povătuitor în cele culturale, care este marele român Nicolae Iorga.

Noi Românii am fost, și se poate zice, că mai suntem și acum săraci în cercetări de tot felul. Dar mai ales suntem săraci în cercetarea și deschiderea întinsului, frumosului și bogatului pământ românesc dela Nistru până la Tisa. Dl. Iorga văzând această sărăcie literară nemerită pentru un pământ atât de frumos, a crezut că face o ~~bun~~ facere neamului său și nu mai puțin și șieși pentru eventuale studii sintetice, ca cutriărând toate țările locuite de români, să ne dea pe rând o descriere a lor.

Din această râvnă iubitoare de neam a dlui Iorga ne-au venit pe rând, în restimpuri scurte, cărțile: «Drumuri și orașe din România», «Sate și mănăstiri din România», «Neamul românesc

în Bucovina», «Neamul românesc în Basarabia», iar acum aceste două volume. În toate acestea opere autorul descrie cele văzute și culese în culori vii, poetice, variind descrierea cu fine observații povătuitoare de critică culturală ori socială, înprospătând adese trecutul plin de pietate, din care ne-au venit frumoasele mănăstiri și biserici, scuturile ocrotitoare ale neamului nostru «bătut de nevoi» și focurile de cultură în veacurile apuse și în sfârșit, profetind viitorul, în care dl. Iorga, în semnul muncii harnice, are mare nădejde. — În cele următoare voiesc să înfățișez în liniiamente generale cele două volume, cari ar trebui cetite de fiecare cărturar român.

Mai nainte voiesc să lămuresc puțin în general cuprinsul operei. Ea nu este un studiu etnografic și etnologic al poporului român dela noi, făcut cu aparat științific, ci o înfățișare populară, în ordinea călătoriilor, a pământului nostru cu natura-i frumoasă, în care-și trăiesc traiul locuitorii satelor și ai orașelor, cu bisericile noastre, dintre cari unele sunt vechi și frumoase a trecutului nostru, care a stat în strânsă legătură cu «Țara», țara adevărată a românului supus cu trupul unei stăpâniri străine, dar cu inima Țerii comune și vecinic a României. Astfel e de înțeles rostul titlului acestei cărți, care ar trebui îmbrățișată cu aceeași iubire, cu care a fost scrisă de marele nostru învățat și reprezentant al culturii românești moderne.

Căci, dacă e adevărat, că în timpul din urmă se arată tot mai viu interes pentru literatura cea nouă, cea sănătoasă, ieșită din împrejurările vieții noastre și menită pentru noi, interesul acesta se arată în genere mai mult la tinerime și iarăși

numai în jurul unor centre cu librării.²⁾ Cărțile pomenite ale dlui Iorga nefiind opere de literatură pură, ci corespunzând unor nevoi sufletiești, pe cari le simte de bună seamă ori ce Român dator de a cunoaște împrejurările în cari se află neamul său, fiind adică întâia încercare a înfățișării depline a pământului și neamului românesc cu trecutul și prezentul său, trebuie să străbată mai adânc în păturile noastre intelectuale dela sate și orașe deopotrivă. Am intrat anume într'o fază culturală, când simțim tot mai tare lipsa unității culturale, care trebuie să ne fie strânse grupurile neamului, supus în mare parte unor țări străine. Dar conștiința acestei unități, pe care o accentuăm cu drag la serbări mari naționale sau la banchete date în onoarea vizitelor «fraților din regat», trebuie să și trăiască de fapt în inima noastră, să aște și să nutrească focul nestăns al aspirațiilor celor mari ale neamului. Și pentru ca aceasta conștiință să fie atât de vie, nu este îndestulitor efectul participării la vre-o sărbătoare națională ori de «înfrățire» trecătoare, la care și altfel nu pot lua toți parte. Pentru susținerea conștiinței neînduplecate, cel sigur și mai lesne străbătător mijloc de răspândire de lumină e de sigur cartea.

La alte popoare se trece numai câte un roman, care e totuși numai o lectură distractivă și de o însemnătate mai mică de cât cărțile dlui Iorga, în zeci de ediții și sute de mii de exemplare, iar noi să ne mulțumim cu simpla luare la cunoștință a apariției unei cărți, care voiește să ne

¹⁾ 2 vol., 748 pag., num. ilustrațiuni. București, «Minerva» inst. de arte graf. și editură. Str. Regală 6. Prețul unui volum 2-50 lei.

²⁾ Nu s'ar putea, ca toate redacțiile ziarelor și revistelor dela noi să fie niște mijlocitoare a răspândirii literaturii bune?!

Din România.

Dela Curte. Iată cum s'a hotărât călătoria M. S. Regelui în străinătate.

Suveranul va pleca 10 Martie via Virciorova. O zi se va opri la Budapesta, apoi două zile la Viena.

Dela Viena M. S. va merge cu un tren special al Curții imperiale la Veneția, unde de asemenea va sta două zile. De aici apoi la Lugano. La 20 Aprilie M. S. se va înapoia în țară.

D. Sturdza. Majestatea Sa Regele a binevoit a însărcina pe dl general Priboianu: mareșalul Curții, de a merge Sâmbăta trecută la dl Dimitrie A. Sturdza, șeful partidului național-liberal, și a-l felicita cu ocazia aniversării nașterii sale.

Cu acest prilej domnul Dimitrie A. Sturdza a primit numeroase felicitări, telegrame, scrisori, vizite, etc. reînnoindu-se încă odată expresia cea mai sinceră a sentimentelor de stimă, respect și devotament din partea tuturor membrilor partidului și alți numeroși admiratori.

Afaceri școlare.

Raport despre starea școalelor și învățământului nostru național, din protopresbiteratul Beliiului, prezentat sinodului protopresbiterat, ținut în Ucuriș la 10 Martie n. 1906.

Venerat sinod protopopesce!

Subsemnatul din încredințarea Veneratului Conzistor eparhial gr.-or. rom. orădan N-rul 1585/905 șc. am cercetat în decursul acestui an școlastic toate școalele acelea din acest ppresbiterat, în cari sunt învățători. Am vizitat starea externă și internă a lor, — salele de învățământ, mobilierul, aparatele și cărțile necesare la învățământ, catalogul elevilor, consemnarea materialului parcurs în fie-care oră din fie-care obiect, consemnarea absențelor și vidimarea ei din partea acelora, pe cari îi deobliga dispozițiunile §§-lor 145 p. 1 și 147 c. p. 5 din regulamentul congresual, la cercetarea școalelor.

Am controlat cu severitate învățământul nostru popular, anume: am ascultat prelegerile învățătorilor noștri, ca să mă conving despre capacitatea lor, despre metoda lor de propunere; — despre voia, dragostea, zelul și diligența cari se cer dela învățător la împlinirea oficiului său și mai ales și să mă conving despre rezultatul produs. Am stat în școalele conduse de cei cu mai puțină carte câte 1—2 ore îndemnându-i la muncă și

indicându-le modul de propunere practizat din partea mea într'un respiriu de 33 ani în școala noastră din Beliu, unde o mulțime de tineri — fără desclintire de confesiune — și-au pus fundament studiilor sale, dintre cari azi unii sunt doctori în drepturi, filozofie și medicină, — alții preoți învățători și cântăreți bisericești; iar alții economi buni și folositori societății omenești.

Rezultatul constatat am onoare a-l arăta în următoarele:

Edificiile școlare, peste tot sunt în stare bună. Puține sunt care poate n'ar corăspunde recerintelor respective pretenziunii legale dar comitetele noastre parohiale — pătrunse de lipsa arzătoare a culturii și învățării, năzuiesc cu însuflețire a le renova și pe acelea și ale face deplin corăspunzătoare întru toate. Numai școala din comuna noastră bisericească Căpâlna, este admoniată de comisiunea administrativă, dar nici acolo, nu s'a arătat cauza excepționării, pentru-că și acest edificiu școlar, e nou, solid. O putem însă afla noi ușor, și anume: în vânarea după merite a stăpânilor zilii ambițioși comitetul nostru parohial de acolo, însă la îndemnul și însuflețirea energicului paroh Alexandru Pap, în scurt timp va scăpa școala de pericolul amenințator.

Salele de învățământ, nu sunt înzestrate cu întreg mobilierul și aparatele de lipsă a învățământ, — dar se află în fiește-care celea mai de lipsă, precum masă, bănci, tablă neagră, mașină de compuș, table de părete, harta Ungariei, cărți pentru elevi etc. etc., — și unde lipsesc — poate și unele dintre acestea, am firma speranță, că epitropiile școlare — la impulsul și sfaturile părințești ale parohilor noștri le vor acvira.

Curățenia se observă și aierizarea, se face adeseori peste zi.

Ordinea și frecventarea școlară. Din cataloagele și consemnările învățătorilor, cari — cu puțină excepțiune — sunt conduse regulat, am constatat, că se ține ordine. Numărul pruncilor, cari la intrarea mea în salele de învățământ au fost prezenți și cari cercetează regulat școala, e considerabil! Puține comune biseticești avem în acest protopresbiterat, în cari stagnează învățământul nostru. Cauza și la aceasta este indiferentismul unor membri ai antistiilor comunale, cari aruncă bete în roatele mașinei instrucțiunii tinerimei noastre școlare prin fel și fel de apucături infernale, anume: Capii familiilor, cari n'au prunci umblători la școală, aceia să nu contribuie cu nimic în speșele culturii!! etc. etc., zic răuvoitorii neamului nostru!

Vizitarea școalelor, au făcut-o în decursul acestui an: ppresbiterul concerninte de 2 ori, iar parochii locale, adeseori. Unica școală am aflat

în tractul acesta, al căreia prag nu l-a trecut preotul local nici măcar odată ast timp.

Învățători calificați și progresarea învățământului. Avem — mulțumită lui Dumnezeu — învățători calificați peste 2/3 parte. A fost o micșorare fără temei pentru comunele bisericești din ppresbiteratul Beliiului, afirmațiunea unui domn deputat al sinodului eparhial din sedința IV. ținută în Arad, la 26 Aprilie (9 Maiu) 1905, că învățătorii din ppresbiteratul Beliiului, sunt: finanți, cocși și ciosi. — Cei cu mai puțină carte, fără testimoniu de calificățiune dovedesc sânguință bună, zel neobosit la instruirea tinerimei încredințate lor. Aceia, tot ce știu ei, împărtășesc învățăcelilor lor.

Învățătorii calificați propun elevilor toate obiectele de învățământ prescrise în §. 102 din regulamentul congresual. Răspunsurile pruncilor la întrebările, ce li-s'au pus, au fost precise, bune, prin care au secerat laudă și mulțumită!

Am observat cu regret totuși indiferentismul și neglijența unora puțini la număr — și dintre cei calificați în propunerea și instruirea elevilor în cântarea bisericească!

Cântarea bisericească, prin care părinții, moșii și strămoșii ni-au conservat tezaurul cel mai scump în lumea aceasta: biserica, religiunea noastră, și prin biserică, limba dulce.

Cântarea bisericească, care penetrând în inimile solilor lui Vladimir șezător pe tronul țărilor Rusiei, trimiși la răsărit ca să studieze ritul și cântările gr.-or. după reîntoarcerea lor acasă, îi raportară plini de evlavie, că atunci când au ascultat ei slujba dumnezeiască în biserica gr.-or. la răsărit n'au știut dănsii deosebi, de se află pe pământ s'au în ceriu, căci nu și-au putut închipui, să fie pe pământ atâta frumșetă, și că în biserica gr.-or. locuiește Dumnezeu; în acăreia urmare, toți boierii, prințesa Olga și mai apoi Vladimir și toți locuitorii Rusiei, acceptară religiunea gr.-or. și se botezară cu botezul nostru.

Am pus la inimile parohilor noștri din comunele acelea, ca dănsii și ca directori locali, și ca conducătorii bisericii să adopereze și să concurgă cu statul și cu impulsul lor, la coregerea acelor învățători demni de compătimit; iar în caz de renitență, să ceară intervenția superiorităților noastre bisericești pentru curmarea răului acestuia.

În fine cu plăcere am onoare a arăta, că în preofime a noastră în toată excursiunea mea m'a primit cu o deosebită afabilitate, și simă atât în școale, cât și în domiciliul lor, mi-a făcut posibilă mergerea din comună în comună dându-mi tot sucruieră recerut la împlinirea misiunii mele. Serviască-i spre onoare, aceasta faptă nobilă.

Beliiu, 10 Martie n. 1906.

Paul Gavrillette,
comisar conzistorial.

facă mai buni, mai iubitori de neam, de muncă și de idealuri. O spun anume aceasta, ca să nu crează mulți, cari vor ceti această nepretențioasă dare de seamă, că cu aceasta și-au făcut datoria. O carte bună nu trebuie apitețiată numai, ci mai presus de toate trebuie să fie cetită.

Intreaga operă se împarte în 23 de cărți, cum le numește autorul; fiecare carte cuprinde un ținut. Pentru fiecare ținut s'a ales de regulă un centru, oraș ori târg mai însemnat, în jurul căruia se grupează descrierea celorlalte localități. Nu avem aproape nicăiri date amănunțite, ci o expunere mai ales în șirul celor văzute: ni-se dau niște chipuri, niște icoane. Astfel avem caracterizări a felului de a clădi al oamenilor al tipului și portului acestora. La înfățișarea stărilor actuale sunt de-o deosebită valoare reflexiile și aluziile și nota aceasta îi dă cărții tocmai acel caracter de carte povăuitoare și îndrumătoare la un viitor mai bun — ce le face la diferitele simptome naționale, confesionale, culturale și sociale. Îndeosebi caută să arate cât de deșerte sunt luptele și neînțelegerile noastre confesionale, cari se poartă adeseori numai din ambițiile personale a câtorva interesați, pe când datorința tuturor ar fi să-și uniască puterile contra loviturilor ce ne pot ajunge din partea străinilor dușmani. Se arată rostul școlii și al învățătorului ce-l pot avea la biruința neamului nostru. Intimpinăm aspre muștrări la adresa unor oameni frunțași cum e episcopul din Gherla dl Ioan Szabó «care-și scrie numele în ortografia sufletului său», a unor profesori ori a «intelligenții» unor ținuturi, care nu se interesează de cartea românească și de înaintarea

cauzei naționale-culturale a poporului, în sfârșit la adresa unor seminarii ori pedagogii, în cari se cresc de multe-ori într'un spirit străin viitorii stâlpi ai satelor unor ținuturi primejdite. Toate acestea sunt așa de nimerit și de izbitor spuse, cum numai dl Iorga o știe face și nu poate fi român, în inima căruia, cetindu-le să nu încolțiască rîvna spre îndreptare. Un exemplu caracteristic, cum știe dl Iorga să mustră pe cel care a greșit este următoarea întâmplare, pe care ni-o descrie dl Iorga la p. 91 al vol. I.: «La biserică (în satul Sebeș din Țara-Oltului) ne găsim cu un bătrân cantor tare de ureche și cu un tânăr învățătoras vîoi. Cel dintâi a votat întâi cu dl Șerban pentru-că nu e Iidan și acum votează pentru dl Vasu¹⁾ pentru-că e «român adevărat»; învățătorasul, care-și are în sat gospodăria și și-a clădit «cășile» după abia doi ani de slujbă, fără să-și fi găsit încă nevastă, adevă zestre, votează cu guvernul, de ajutorul bănesc al căruia are nevoie. La plecare, dau mîna numai cu cel dintâi, cu cinstitul bătrîn surd, care are inimă».

Nu-i scapă însă dlui Iorga din vedere nici stările economice ale poporului și în punctul acesta avem prețioase mărturisiri cu privire la stările etnografice dela noi, cari pentru poporul român sunt prielnice. Mai ales față de Sași se afirmă puterile noastre, unde prin muncă harnică înlăturăm pe aceștia, câștigând în centre săsești odinioară puternice tot mai mult pământ, «cel mai puternic temei al vieții unui popor». Și aici apoi se arată, că cucerirea nu se întâmplă de ieri de alaltăieri, ci încă din timpuri vechi a știut popo-

¹⁾ La p. 67 se spune despre acesta numai printr'un lapsus calami, că candidase ca guvernamental.

rul nostru să dea încetul cu încetul un timbru românesc unei localități, înlăturînd ori asimilînd pe «stăpânii» Sași sau pe «domnii» Unguri. Tipul străin al oamenilor precum și obârșia străină a numelui localității, pe care dl Iorga o arată fără sfială, unde ea într'adevăr este (restituită însă bunul nume românesc, unde acesta a fost stălcit ori tradus prin șovinism) dovedesc evident, că noi am asimilat pe alții.¹⁾

Relațiunile și datele²⁾ dela noi sunt expuse tot-

¹⁾ În mai multe locuri se face etimologia numelui localității. Nu par plauzibile următoarele două: explicarea *Făgăroșului* dela pădurea de fag, care s'ar fi aflat acolo. Nu se poate ușor înțelege de s'ar fi dat *făgetului* acestuia numele de *făgaș*, care acesta, s'ar fi schimbat apoi în *făgăroș*, pentru deosebirea celui alt cuvânt *făgaș*, care însemna deja în limbă. Sprijinirea acestei etimologii pe analogia cuvântului *Vlădăreni* (locuitorii satului Vlădeni) spre deosebire de a satului — *Vlădeni* — însuș nu e tocmai temeinică. Locuitorii *Vlădenilor* s'or fi numind la început *Vlădăneni*, dupăcum se numesc locuitorii Câmpenilor — *Câmpăneni* — și numai mai târziu — prin metateză — s'a născut *Vlădăreni*. Pentru explicarea numelui *Trămpoale* e mai probabilă originea *Intre + Ampoale*, decât derivarea din *trâmboi*. — Numele *Oaș* nu vine, cum zice *Havasalföld* ci dela *Avas Avasság*. (Vezi Enc. Rom. vol. III p. 430).

²⁾ Avem unele date — fie din greșală de tipar, fie din informație greșită — eronate: Numărul locuitorilor rom. ai *Sibiului* e evaluat la 5000, iar al *Clujului* la 7500, pe când faptul stă tocmai contrar. *Bradul* are mai mult decît 2000 loc. La *Baia-Mare* se zice, că cei 4000 de Români se pierd față de cele 12.000 loc. străini, pe când de fapt *Baia-Mare* are vre-o 12.000 loc. cu tot cu Rom. Greșală de condei trebuie să fie în propoziția din vol. I. p. 362: «Cum eși din Abrud, de-a lungul *Arieșului*, nu de al *Arieșului* ci de-a lungul *Văii Abrudului*, care se varsă în preajma, Câmpenilor în *Arieș*. — O vădită greșală de condei e datarea lui Turci de Turci de *Câmpul Pânii* pe vremea regelui *Vladislav* în loc de *Matiș* (p. 240). — Acestea pentru risipirea nedumeririi cetitorilor.

Mult Onorată Redacție!

Dimineață în 4 Martie st. n. a. c. la orele 9 seara, a încetat din viață *Ioan Muntean*, învățător greco-catolic în Bucium-Șasa, în etate de 45 ani.

Încă de prin luna lui Decembrie al anului trecut contrăgându-și un morb greu a căzut la pat din care nu s'a mai putut ridica.

Defunctul a fost un harnic și zelos învățător, care timp de 24 de ani, cu cuvântul cu fapta, a muncit muncă rodnică în ogorul părgănit al cultivării și luminării poporului nostru, fiind pururea sentinela conștie și neclintită la postul său.

În Bucium-Șasa a funcționat ca învățător chiar jumătate din viața lui. Ori și cine își poate da seama, că fiind el unul dintre învățătorii model, ce spor și muncă rodnică a putut face acolo, unde timp de 22 ani a împrăștiat razele binefăcătoare ale culturii și ale științei.

Răposatul a fost și un naționalist însuflețit. Din cauza aceasta a fost chiar și închis, dacă nu mă înșel, când cu «Replica».

Fiind om necăsătorit, întreaga lui avere rămasa dela părinți, dupăcum se zice, în valoare de vre-o 8000 cor. a lăsat-o ca fundațiune pentru pedagogii din Blaj.

Prin această faptă și-a făcut numele ne-
peritor.

Immormântarea brouului învopsit s-a făcut Marti în 6 Martie st. n. a. c. la ora 11 dim. a. Serviciul funebru l-au săvârşit cat. din parohia Alexandru Papu (Biser. Petru Sina (Clampeni. Ioan Simu (Abrud) şi Nicolae Ungureanu (Muşca), care apoi la sfârşitul prohodului a putut o frumoasă cuvântare, scutând la înălţăminte şi calităţile mortului.

Cântărea de fune, la care execută corul improvizat al învâțătorilor, din despațământul Peșii-montane, aparținător Reuniunii învățătorilor români gre-cat, din archidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș.

Invatatorii toti, doară cu o singură excepție, alergase a-i da iubitului coleg și prezident, ultimul onor.

Pe lângă cei înșirați, de față erau toată inteligența din comună, elevii școlii și o mulțime de popor, cari cu toții alergaseră să petreacă la cele eterne pe iubitul lor învățător.

La mormântul făcut sus în cinstea a vorbit Cornel Muntean, învățător pensionat, ca fost conșcolar și amic al defunctului. În numele învățătorilor a vorbit subscrisul.

Când soarele își aruncase ultimele raze acolo sus, sus în cimiter răsărise o proaspătă movilă, care ascundea rămășițele scumpului Muntean, «dascălul satului».

Fie-i somnul lin !

Marian Sassu.

Un cuvânt.

Prea onorați alegători ai sinodului epărcial gr-or.-rom. aradan din cercul de alegere al Timișorii ! - -

Adresându-vă dl avocat dr. Aurel Cozma o epistoală deschisă în cauza alegerilor ce ne stau înainte și făcându-se amintire în numia epistolă și de persoana mea, mă văd îndemnat a aduce la cunoștință onor. alegători următoarele :

În primul loc aduc sincere mulțămite dlui dr. A. Cozma precum și tuturor aceloră care din adevărată sinceritate ne dau dovezi, că iubesc învățătorimea, ne apreciază munca și recunosc că mai ales în aceste zile critice pentru noi, e o necesitate ca și învățătorimea să-și aibă din sânul său reprezentanți în corporațiunile noastre biscol. cari apoi cunoscându-ne năcăzurile și durerile vor și contribui după putință la ameliorarea sau delăturarea cât mai grabnică a aceloră.

E drept, că s'a sulevat ideea și chiar ne-am și exprimat dorința ca pe lângă un deputat miren să sprijinim alegerea și a unui membru din sânul nostru de deputați simțind că din păcate, ca cel mai vrednic candidat, a fost ales domnul *titin* al *E. Ungureanu* să ținem, ca și în anul precedent, pe o parte, asupra noastră, și pe altă parte, asupra noastră.

Daorință avem în ceea ce privește posibilitățile noastre de a ne apăra și de a ne apăsa. Dacă în prezent, în condițiile în care avem în ochii numai scopul măreț pentru care luptăm și prin care se contribuim apoi la înaintarea bisericii și neamului nostru.

Va rog deci, ca la alegerea de mâine să nu luați neînsemnata mea persoană în combinațiune, -- care nici când nu am călău mărire și nici în viitor nu-mi trebuie, ci voesc să rămân ceea-ce sunt: un simplu slujiitor al bisericei și neamului meu -- *ci dați voturile d-voastră a celor vrednici bărbați ai noștri care ne-au dat probe vii de iubire de neam și biserică.*

Ghiroc, la 17 Martie 1906.

Atanasiu Baicu,
înv. gr.-or.-rom.

A R A D, 16 Martie 1906.

— **Corteşiri nedemne.** Publicul mare ni-e martor, că în fața alegerilor sinodale n'am făcut agitație împotriva nimănui, pentrucă voim să trecem în liniște și cu demnitate peste aceste alegeri. Vedem însă acum în «Poporul Român» o corespondență iscălită *Pecicanul*, care e îndreptată împotriva candidaturii dlui Aurel Petrovici, d'atâta vreme reprezentant demn în Sinod al cercului Aradului.

Noi înțelegem ca în foi să se facă propagandă pentru alegerea unuia ori altuia, arătându-se meritele candidatului. Nu înțelegem și nu admitem însă ca să netezești calea pentru vre-un candidat *ocărând pe altul*.

Aurel Petrovici este un distins, fiu al bisericii gr.-or-române. Nici cu vorba, nici cu fapta și nici cu votul n'a făcut de cât bine bisericii și școalei române.

De ce *Pecicanul* vine cu lacrimi străine de biserică, și le pune acestea pe planul întâiu?

Și mai ales să nu creadă «P. R.» că face bine școalei și bisericii dând loc unor asemenea corespondențe. Pentru că la tot cazul «bărbații din centrul diecezei Aradului» au dat dovezi, că știu cum să apere interesele bisericii și școalei române, după cum e fapt, că în luptele grele de apărare dl Aurel Petrovici și-a luat întreaga și onorifică parte.

— Deputații din cler la sinodul arhidiecezan pentru anul religios de 3 ani (1902-1906)
aleși la zi 23 Februarie v. următorii: In
cercul I. Sibiu: Dr. Ilarion Pașcaritu, schima-
drii, vicar arhiepiscopesc. In cercul II. Săgești:
Dr. Ioan Stroia, protoprezbiter. In cercul IV.
Alba-Iulia: Nicodan Ioan ascs. conzistorial. In
cercul V. Deva: Ioan Papiu, protoprezbiter. In
cercul VI. Hâțeg: Tim V. Căldăraș, protoprezbiter.
In cercul VII. Hunedoara: Dr. Ștefan Popovici, protoprezbiter.
In cercul VIII. Geoagiu: Dr. Ștefan Popovici, protoprezbiter.

prezbiter. In cercul IX. Zorand: Vasile D. protoprezbiter. In cercul Cămpeni: Romul Furdul, protoprezbiter. In cercul XI. Turda: Iovian Murăzan, protoprezbiter. In cercul XII. Cluj: Dr. Eusebiu Roșca, protosinel, director seminarial. In cercul VIII. Solnoc: Teodor Herman, protoprezbiter. In cercul IV. Bistrița: Galacleon Șagău, protoprezbiter. In cercul XV. Târnava: Mateiu Voileanu, asesor conzistorial. In cercul XVI. Sighișoara: Dimitrie Moldovan, protop. In cercul XVII. Treiscaune: Dr. Miron E. Cristea, asesor conzistorial. In cercul XVIII. Brașov: Vasile Voina, protoprezbiter. In cercul XIX. Bran: Ioan Droc,

deuna just; ai crede de multe-ori, că le ai dela un om, care a trăit tot între noi; altădată înfățișarea lor devine atrăgătoare tocmai prin felul de-a vedea și a judeca a unui om străin, care însă nu urma cunoștințelor ce le-a avut precum și a unei inteligențe fine, știe să pătrunda în miezul obiectului. Critica ce se face împrejurărilor noastre, fiind aspră, dar dreaptă, poate avea mare efect, venind dela un om în poziția dlui Turgu.

Dar ceeace ridică valoarea operei dlui Iorga mai presus de niște «note de călătorie» este faptul, că ea e scrisă de un istoric. Fiecare colț de țară, fiecare biserică ori ruina de castel descapătă înfrînsui o bogată asociație de idei. Prin modul acesta de-a împreună cele văzute prin cele știute din istorie ori descoperite la fața locului, vedem că în multe părți, mai ales dinspre (de cătră) Țara Românească, legăturile noastre, a celor d'aici cu a celor de dincolo au fost destul de strînse. Te uimește descoperirea atâtor daruri: cărți bisericești, icoane ș. a., venite dela voevozii români. Nu este aproape colț al Ardealului, unde autorul să nu arate urmările stăpînirii unui Mihai-Viteazul, Ștefan-cel-Mare ori a prîbegiei vre-unui alt Domn român pe pămîntul Ardealului, care se vadesc prin întemeierea de mănăstiri și chiar mijlocirea vre-unei episcopii românești de durată vremelnică. Interesant e istoricul orașelor mai vechi cum e Brașovul, Făgărașul, Sibiuul, Alba-Iulia, Biștrîța, Clujul, etc., unde noi ni am avut totuși mai ales în jurul vre-unei biserici, întemeiată de noi înșine ori de «compania grecească» a negustorilor bogați.

Iar când pasul autorului ajunge la vr'un loc
stropit cu sânge românesc de strînd

inaintea lui să vr'un monument amintitor de timpuri viteze, recunoștința istoricului patriot se împreună cu forța unui suflet poetic și astfel căpătau descrieri pline de pietate, de însuflețire, care ne pun inima în caldă vibrație și gândurilor le dă un zbor măreț, de ură legitimă împotriva străinilor împilători. Sunt adevărat poetice acele scurte panegirice înălțate către urzitorii neamului nostru, cari au fost dacii din valea Streiului, către Mihai-Viteazul ori suferința izbăvitorilor suferinții de veacuri a neamului: Horia, Cloșca și Crișan și Iancu, «harhanghelul răsplătitor». Tot așa avem descrieri pline de un adânc sentiment de jale și de scârbă pentru Maramureșul lui Dragoș, stăpânit acum de puhoiul nemilos al perciunașilor galițieni și lăsat în grija unor preoți români ieșiți din teologia latinească — a lui Szabó...

Din întreaga carte transpiră duhul de patriotism adevărat al românului de rasă, care-și iubeste poporul de țărani, care are o vorbă caldă pentru orice lucru ce privește pe ai săi, dar care totodată simte și știe, că a fi român, nu înseamnă numai a te mândri și sinanăgi, ci a scoate la iveală și cusururile, căci: «De scăderile alor tăi te doare mai mult decât de ale străinilor. Poleind păcatele unui neam cu lingusiri, cred că-i faci o foarte proastă îndatorire», zice dl Iorga în prefața cărții sale.

În sfârșit ca *lectură* cartea are mare preț. Ea e scrisă în aceea limbă energică, în acel stil scurt dar cuprinzător al d-lui Iorga, care știe să resfire peste el și o bură de poezie. Și fiind întreaga carte totuși niște «note de călătorie» ea prezintă și partea distractivă a acestor fel de opere: aici

ai câteva dialoguri între autor și vizitii ori altcineva, colo, în legătură cu descrierea ținutului o presărare de cuvinte locale ori chiar o scurtă caracterizare a graiului localnicilor, mai departe mici incidente de călătorie, bunăoară vre-o vizită bunăuitoare a împănaților noștri de jandarmi în Țara Făgărașului, ori alte ușoare și trecătoare impresii. Toate acestea contribuie, ca opera de față să fie ușor cetită și să fie per eminentiam o îmbinare «a folositorului cu plăcutul».

Avem cu un cuvânt o descriere multilaterală a pământului pe care locuim. Pentru înfățișarea ori chiar neînfațișarea unor ținuturi mai mici, am fi nemulțumitori, dacă i-am face imputare dlui Iorga, un om așa de ocupat și cu un timp liber atât de mic, căci autorul însuși recunoaște această scădere a operei și o regretă.

«Adăogiri — zice dl Iorga la sfârșitul prefeții — s'ar putea introduce într'o nouă ediție, asupra ființei căreia va hotărî publicul. Aceste adăogiri trebuiesc să îmbogățească mai ales capitolul despre Banat, pe care fără voia mea l-am lăsat așa de sărac».

Aceste cuvinte ale d-lui Iorga ne îndreptățește a nădăjdui, că în curând ne va mai cerceta. Dintr-o nouă petrecere ar putea rezulta pentru Bănat o descriere așa de întinsă măcar cum e aceea a Basarabiei, și am dori să ne dea dl Iorga această descriere separată: întâiu, pentru că titlul cărții de acumă nici nu cuprinde strict luat și Bănatul și al doilea fiindcă că Bănatul are o literatură și mai săracă decât Ardealul, și totuși acest ținut prin un trecut istoric deosebit prin limba și portul și alte împrejurări specifice ale Românilor d'aici, poate fi atrăgător pentru toți Românii. Și

protop. In cercul XX. Făgăraș: Nicolae Borza, protoprezbiter.

— **Tinerimea «loialei» națiuni.** Ziarele ungurești comunică din Budapesta «un act înălțător» petrecut înaintea monumentului de honvezi din Buda. Elevii gimnaziului din Buda, s'au adunat adecă, fără știrea profesorilor și a poliției și au pus cununi de flori pe monument, ținând discursuri. Prințând poliția de veste, o droaie de polițiști a grăbit la fața locului, ajungând acolo tocmai în momentul, când — zic ziarile, — studentul cu numele Varga Tivadar «fulgeră mai grozav în contra dinastiei habsburgice».

Nu înzădar erau vlăstarele «loialei națiuni».

— **Impotriva lui Lengyel Zoltán.** Procurorul suprem din Budapesta a dat ordin procuraturii să porniască fără amânare procedura penală împotriva deputaților, pe cari la vremea sa Dieta n'a voit să-i extradee. Se știe, că onorabili din coaliție nu și-au extradat pe oamenii lor, deși nu împotriva unui erau cu droaia părele. Ei au extradat numai pe deputații naționaliști, cum a fost extradat tot pentru proces politic, directorul nostru Russu-Șirianul (pentru cartea, Românii din statul ungar) și Dr. Ioan Suci. Precum în alteie așa și aici îi ajunge însă mai de grabă decât credeau, răzbunarea faptelor lor proprii. Procuratura a reluat din nou în treizeci și două de cazuri acuza contra foștilor deputați. Intre dâșii e și Lengyel Zoltán, acuzat cu o mulțime de procese pentru vătămarea Majestății Sale. Coaliția, care pe vremea aceea negocia ca să primească guvernul, se vede că din condescendență față de Majestatea Sa, nu l'a extradat judecătorei pe Lengyel Zoltán, pentru motivul, că judecătoria îl perzece pe deputat. S'a isprăvit însă cu domnia și acum Lengyel Zoltán va avea să stee pentru neghobiile câte le-a spus în foaia sa la adresa M. Sale, înaintea judecătorei.

— **Spre luare aminte.** Am mai scris despre un pierde vară, care sub numele Aurei Georgescu și sub cuvânt că face studii, păcălește pe români, dela cari cere adăpost și bani, ceea-ce nu-l împedecă să pe-treacă și cu domni unguri. Pe noi e su-părat și ni-se scrie din Sinitea că amenință să vină a ne provocă la duel pentru că l'am demască, după-ce ne-am convins și noi că nu e vrednic de spriginul românilor.

Să poftiască numai, că e poliție în Arad!

— **Oameni păgâni.** Din Bobda ni-se scriu următoarele: Ioan Iancovici de mulți ani e prim

epitrop la sfânta biserică de acolo. E un om chivernisitor, care de când a ajuns în slujbă la sfânta biserică, se îngrijește de banii ei în așa mod, că averea-i sporește.

Dar oamenii buni nu sunt binevăzuți înaintea celor răi. A fi având și el pizmuitori, cari n'au știut cum să se răzbune asupra lui, decât aprinzându-i tot din jurul casei.

Acei oameni păgâni însă nu vor rămâne nedescoperiți.

— **Advocat pedepsit.** Cândva avocatul dr. Fém Ignác din Budapesta avea cancelarie bine cercetată, dar în timpul din urmă a început să-și neglige lucrurile sale și astfel clienții l-au părăsit. Mai apoi s'au dat în contra lui mai multe plângeri, că a luat bani dela oameni pe nedreptul și că a făcut și alte înșelătorii. Un fost client al lui l-a dat în judecată pentru 340 coroane, în urma căreia avocatul a fost judecat la șase luni închisoare.

— **Din Șepreuș ni-se scrie,** că junii d'acolo instruați de învățătorul Aurel Jviu din Chișoda, au învățat «Călușerul» și «Bătuta» și mai multe pieze teatrale. Iată numele feciorilor: Ioan Gabor, Mihai Halangan, Ioan Veliciu, Ioan Stana, Mihai David, Ioan Nistor, Teodor Trifu, Petru Stana, Mihai Stana, George Suci, Mihai Morgociu, Florea Halangan, Gabor Onița, Gabor Tudora și Halmagian Tudora.

— **Sfârșitul unui roman.** În vara anului trecut se vorbiă foarte mult în societățile din capitală despre o păreche îndrăgostită. Eroul romanului era Csudnay Emil, care s'a îndrăgostit tun în o actriță, pe care voia cu tot prețul să o i-a de soție. Mama lui, care era o văduvă bogată, nu s'a învoit în ruptul capului la o așa căsătorie. Tânărul era încă numai student în drepturi. Mama sa cu învoirea rudeniilor, voind să scape pe fiul de dragostea lui, l-a așezat în internatul «Schwartser». Aici însă n'a rămas timp mult, căci făcea multe neplăceri. De-aici a fost dus în casa de nebuni din Lipotmező, unde mai multe săptămâni a fost pus sub îngrijirea medicilor. Dar prin foi se vorbiă foarte mult despre el și «miriasa» lui. Intristata mamă, văzând cât de rușinoase sunt lucrurile, ce se scriu despre copilul ei prin foi, nu i-a mai dat nici un ajutor și n'a voit să-l cunoască mai mult. Cele întâmplate atunci cu încetul fu date uitării. În zilele trecute însă eroul ajunge de nou la lumină. Poliția l-a deținut pentru falsificare de cambiu. El adică a falsificat un cambiu de patru mii coroane, punând de martori pe fratele lui, Csepregy István, fost deputat dietal și pe un cunoscut de-a lui, Vicenti Lajos. La bancă însă bănuiau ceva, și cunoscută fiindu-le afacerea lui de astă-vară, n'au

crezut, că martorii să fie adevărați. S'a telefonat lor cari au mărturisit, că nu știu nimic despre nici un cambiu. Tânărul a fost prins și dus la judecătore.

— **Dramă familială în Budapesta.** Se depeșază din Budapesta: Ieri noapte o dramă îngrozitoare s'a întâmplat în Budapesta. Cavalerul Bialoskursky Pál, procuristul casei comerciale Thalmeyer și Seitz, a fost străpuns cu un cuțit ascuțit de nevastă-sa, care s'a rănit apoi și pe sine grav. Cauza grozavului fapt a fost, că bărbatul a vrut a doua zi să deie divorțul la tribunal. Martor al înfiorătoare scene a fost fiul lor de 10 ani, student în prima clasă gimnazială. Femea ucigașă a fost deținută.

— **Societatea muzicală «Armonia»,** din Cernăuț s'a constituit în ședința sa din 6 l. c. pentru anul administrativ 1906 în următorul mod:

Președinte: Teodor Bujor, director la liceu. Vicepreședinte: Stefan Scalat, concipis. Secretar: Dr. Emilian Slușanschi, cand. de avocat. Casar: Dionisiu Dașchorici, oficial. Bibliotecar: George Hoinic, cand. în filozofie. Econom: Mihai Pitein, învățător superios. Controlori: Alexie Procopovici, cand. în filozofie și Victor Tomașcinc, ascultant. Membri fără funcție: Numitor Litvininc, concipis la poliție. George Mandicevski, profesor de cântare. Eufrosina Turcan, asistent silvic. Dirigent onorar: Tudor cav. de Flondor.

— **Vin de deal** din Ghioroc, calitate escelentă, din anul 1905 (alb, se expedează, le cerere, dela cantitatea de 30 de litri în sus, cu prețul de 40 fil. litrul. A se adresă, dnei S. Secula, Arad, str. Teleki 24.

— **Fete înecate în Dunăre.** În apropierea capitalei în urma unui vânt puternic, o luntre ce venea dinspre insula Csepel, a fost resturnată și cei de pe ea s'au înecat în apă. Nenorocirea s'a întâmplat Mercuri înainte de prânz la orele 10. În luntre erau cispzece inși, cea mai mare parte muncitoare.

— **O femeie de 125 de ani** trăește în o colibă mică din Madrid. O cheamă Maria Iozefina Nieto. S'a născut în 7 Octomvrie 1781 în Granada, așa dară nu mult îi mai lipsește până va ajunge vârsta de 125 de ani. Femea e mică, de natură voioasă, și îi se pare, că n-are mai mult că optzeci ani. Când a fost de cincisprezece ani s'a maritat când a murit acest bărbat, nu-și aduce aminte. Știe însă, că pe aceia vreme domniă Carol al IV-lea și ia era spălăreasă la palatul regesc. O două oră s'a măritat după un lemnar cu care a trăit 25 ani. Din căsătoria aceasta s'a născut douăzeci și doi copii, cari de atunci toți au murit. Nieto și-a duce aminte aminte și de revo-

atunci, ca o continuare, firească, i-s'ar putea alătura acestui ținut bănațean descrierea ținutului Sârbiei locuit de români, trecuți peste Dunăre parte din Bănat, parte din Oltenia din râul birurilor Fanarioților fără suflet, și despre cari auzim așa de puțin, mai puțin chiar decât despre basarabeni, și care totuși fac și ei parte din trupul compact al Românimii și deci n'ar merita vieții, supuși desigur unei desnaționalizări prin școală și biserică, o uitare desăvârșită din partea noastră.

Mult ni-ar plăcea, ca șirul cărților d-lui Iorga să se închee cu descrierea acestui ținut de peste Dunăre. Atunci vom avea o operă monumentală, care, fără a fi un studiu sistematic, își va revărsa bogatele-i daruri asupra Românimii. Căci din această carte de educație națională, ne vom lămurii asupra trecutului și prezentului, vom câștiga încredere în viitor și vom învăța să ne iubim și să ne cunoaștem pământul scump care ne poartă, căci aici ne zac sfintele moaște ale strămoșilor, aici voim să trăim și mai departe. Să privim deci această carte ca un îndemn: să ne îndreptăm și noi pasul spre locurile frumoase ale ținuturilor noastre minunate, în loc să cutreerăm țările străine, cum o fac aceasta frații nostri din România, cari trec numai pe la noi, dar nu se prea și opresc, să ne ținem în schimb și noi de datorință și cercetăm România, țara liberă, de unde ne vine lumina culturei, să ne coborim pretutindeni în coliba țaranului să învățăm unde e de învățat, să îndreptăm unde e de îndreptat, să cutreerăm din când în când și Bucovina, «diamantul din stema lui Stefan» să trecem și Nistrul și Dunărea și să mângăiem pe cei obidiți! Și

impletim trainice legături de frăție dela țaran până la boer, căci numai așa vom putea ține piept atâtor străini, atâtor dușmani.

Iar dl Iorga, care prin cartea sa ni-a dat acest îndemn, cu cunoștință curată, că a săvârșit un lucru mare, în ciuda tuturor cleveților operei sale uriașe, va putea zice în tăcerea inimei și a gândului: Exegi monumentum aere perennius!

Un student.

CÂNTEC.

Lui C. P.

Draga mea cu ochii vineți
Draga mea cu păr bălai
Mă învățase, că pe lume
Este iad și este rai.

Rai atunci de mă sărută
Și de 'n brațe tare-o strâng, —
Iad atunci de nu mășteaptă
Când aștept să vie 'n crâng.

Emil Isac.

CĂ SAMÂN CU MAMA MEA.

— anecdotă. —

Pe un țigan, cam de etate,
Nici prea tinăr, nici bătrân
L'ntrebă odată 'n stradă
O copilă de român.

«Apoi cum fi asta culă
Că n'ai barbă nici musteță
Pe cum are tot bărbatu,

Ori îi le-ai stârpit din față,
Că mi-aduc chiar bin' aminte
Că tată-to când trăia
Avea barbă și musteță
Cum în sat alu n'avea».

— «Barbă și musteță, lele,
Cred că tată-meu avea,
Dar eu nu samân cu dânsu
Că samân cu mama mea!

SCUZA ȚIGANULUI.

— Anecdota. —

— Măi Țigane, spune-mi mie
Cine dracu te-a mănă,
De te-a dus la mine 'n casă —
Și prin ladă ce-ai cătat?

— Aule-o vecine dragă
Îți spun zău pe crezământ,
C'am mers ca să-ți văd icoana
În care-i ș'al nostru sfânt.

— Dar la ladă, spune-mi iute
Ce-ai cătat, și pe la zar
Ce-ai meșterit măi țigane —
Doar n'ai vrut să fi tâlhar?!

— D'apoi uită-te gurută
Și să fi cu iertăciune, —
Am cătat și o lumină
Ca să fac și-o rugăciune!

Teodor A. Bogdan
inv. în Bistrița.

luția de pe vremea lui Napoleon. În Madrid o cunosc toți și acum e pe deplin sănătoasă.

— **De ce-a murit?** «Az Ország» scrie următoarea întâmplare de totul soadă:

În satul F. Batár din Bihor s'a omorât în zilele un țaran cu numele Georgiu Vincze. Căci bătrânul văzând starea tristă în care a ajuns țara s'a hotărât să se sinucidă, că el fiind honved bătrân nu poate suferi lucrurile ce se petrec în țară.

— Patria mea să prăpădește — a zis bătrânul honved — simțesc, că se prăpădește. Un honved ungur nu-i iertat să ajungă așa vremuri.

Luni a mers în grădina și s'a spânzurat.

Și aceasta întâmplare o explică susnumita foaie, așa că bătrânul e jertfa absolutizmului.

— **Nou avocat român.** Sâmbătă în 10 Martie n. s'a promovat ca Doctor în medicina universală la universitatea din Cluj dl Eugen Curta, fiul părintelui Ioan Curta din Bundorf. Sincere felicitări!

— **Populațiunea imperiului englez.** Despre numărul întregii populațiuni din imperiul englez dăm următoarea statistică, din care reese, că regele Eduard al VII-lea are sub stăpânirea sa 398.401.714 suflete. După religie sunt indieni 208 milioane, mohamedani 94 milioane, creștini 58 milioane, budhiști 12 milioane și păgâni 23 milioane.

— **Mulțumită publică.** Dl învățător Ioan Buștea din Socodor mulțumește tuturor acelor amici și cunoscuți, cari cu prilejul nenorocirii, ce l-a ajuns prin moartea soției sale Elisabeta și-au exprimat condolențele. Mulțumește îndeosebi co-riștilor și colegelor din Brașov ale ficei sale, elevă la internatul de fete român de acolo, precum tuturor celor ce nu numai din datorință, ci și din iubire creștinească l-au mângâiat.

— **„Viața Românească”.** Sub acest titlu a apărut în Iași (România) o nouă revistă literară, sub direcția d-lor profesori universitari C. Stere și P. Bujor. Întâiul număr are următorul sumar bogat:

«Viața Românească», Cătră cetitori. N. Gane. Cum a început să traduc pe Dante (Amintiri). A. Vlăduță, Datorii vechi... (nuvelă). P. Bujor, Foloasele studiului Biologiei. A. Philippide, Istoria și Critica literară. A. Stavri, Ursitul (versuri). C. Șarcăleanu, Cântarea pămîntului noastre (O. Goga). M. Sadoveanu, Pustiul (nuvelă). G. Ibrăileanu, Dela M. Kogălniceanu la M. Maiorescu. C. Botez, Poezii inedite de Conachi. P. Nicanor, Miscelane. G. I., Cronica literară (Autori și Curente). P. B. și dr. P. Bogdan, cronica științifică (din țară și din străinătate). I. Botez, Cronica pedagogică (Studiul limbilor). C. S., Cronica internă («Foamea constantă» și chestia agrară). C. Stere, Cronica externă (Urmările războiului ruso-japonez; Revoluția din Rusia).

Recenzii: M. Sadoveanu: «Amintirile Căprului Gheorghita», «Povestiri de sărbători», «Floare Otilia» — G. I.: «Clocărlan: «Traiul nostru», E. Gârlean: «Lin Bătrâni» — O. B.: G. Coșbuc: «Valuri alinate», Gh. Silvan: «Pentru neamțuare». — M. C.: Spiru Haret: «Pagini de istorie» — I. B.: N. Costăchescu: «Gazurile cuprinse în Sare și în Vulcanii de Glod din România» — Dr. P. B.

Urăm viață lungă valoroasei reviste.

— **Avis.** În Socodor, comuna frunțașă în comitatul Aradului, peste drum de casa orașului, casa cu Nrul 322, proprietate alui Lazar Lascu, e de închiriat.

E bună și pentru prăvălie (duchean).

— **O damă — hoț.** Din Londra se vestește: În cercurile mai înalte din Londra se ocupă foarte mult despre sentința adusă în o afacere a unei bogate dame. Miss Duniop Mabelt, soție frumoasă a unui avocat, care de mai mult timp locuiește în Londra, a fost pedepsită la trei luni închisoare. Păcatul doamnei eră, că a furat din o prăvălie un brâu de doi schilling. A fost prinsă și dată pe mâna poliției. La casa ei s'a făcut cercetare și s'au găsit tot felul de lucruri furate. Cei mai de frunte oameni din Londra au dat atestat, că Dunlap e o femeie foarte de treabă și jertfește mult pentru binele obștesc, dar aceștia nu s'au luat în socotință, ci judele a spus, că

înaintea legii toți suntem de o potrivă, prin urmare și doamna Dunlap trebuie să fie judecată după lege.

Când i-s'a spus judecata, a leșinat de spaimă și rușine.

— **Fluidul Universal.** Cel mai nou esenț pentru alinarea durerilor și frecarea corpului e *Fluidul Universal*, (esenț din flori mirositoare). Se folosește la junghiuri, reumatism, la dureri de oase, de dinți și de cap, acest esenț e recomandat de toți medicii, reînnoește și întărește atât mușchii, cât și nervile oboșite.

Prețul unei sticle de un deci e 1 cor. 50 fileri, dacă procurăm 3 sticle spesele de postă nu se socotesc. 1 sticlă mică de probă costă 40 fil., 6 sticle mici constau 3 cor., iar 12 sticle constau 5 cor. Spese de postă nu se socotesc.

Sticle de cele mici, de probă, pe lângă trimiteră unei mărci de 20 fil. fără spese, la învoire trimite unicul pregătitor de «Fluid Universal». Apothea lui *Coloman Skribanek*, la crucea roșie. În strada Holló și în colțul străzii Hunyadi.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Schveffer și Vörös**, florari în Arad, palatul minorităților. Efectuesc pe lângă prețurile cele mai moderate *cununi*, *buchete* și alte *împodobiri de flori*. Planuri pentru parchetare fac gratuit.

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer**, Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3'30—4'40—6'00 fioreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuroși *proba*. *Lechner și Fleischer*, Arad, Szabadság-ter 17 Telefon 475.

— **S-a deschis prăvălia de coloniale** a lui Rudolf Baumann Arad, Piața Tökölly în colțul străzii Lázár Vilmos. Un isvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea și rum.

Cerând sprijinul marelui publ. rămân cu deosebită stimă: *Baumann Rudolf*.

Economie.

Arad, 16 Martie.

Cumpărare mare de pământ. Reuniunea economilor din sudul Ungariei cu reședința în Timișoara, precum s'annunță a cumpărat bunul prințului *Ipsilanti*, cu nouă milioane coroane. Reuniunea precum se comunică, va parcella bunul și-l va coloniza.

Ziarele ungurești abia că înregistrează știră în tăcere. Ce larmă nu fac însă când vre-un bun, fie măcar de câteva mii nu milioane, ajunge în mâni românești. Acî se dovedește campania mizerabilă în contra noastră și pe cale economică.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 15 Martie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16:58—16:60
Secară pe Aprilie	13:66—13:68
Orz pe Aprilie	15:86—15:88
Cucuruz pe Mai	13:68—13:70
Grâu de toamnă pe 1906	16:48—16:50

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16:55—16:57
Secară pe Aprilie	13:47—13:49
Ovăș pe Aprilie	15:72—15:74
Cucuruz pe Mai	13:62—13:64
Grâu de toamnă pe 1906	16:46—16:48

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klgr.	Cor. 15:50—15:60
79—100 "	—
Secară: 100 "	12:20—12:30
Orz: 100 "	13:50—13:60
Ovăș mercantil 100 klgr.	13:80—14:—
cernut 100 klgr.	13:30—13:30
Cucuruz nou 100 "	13:20—13:30
vechiu 100 klgr.	—

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158:—
" " mic	" 160:—
" brut " mare	" 156:—
" " mic	" 158:—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Posta Redacției.

Oravița. Pentru numărul de ieri a sosit târziu. *Șiria.* Primit, cu mare mulțumire și vom publica mâne cu tot așa plăcere.

Posta administrației.

Ștefan Bog, Kőöd. Am primit 2 cor. abonament pe sem. I. 1906.

Carol Lazar, Am primit 20 cor. abonament pe 1905.

I. Moga, Rohani. Am primit 20 cor. Abonamentul e plătit până la 1 August 1906.

D. C. Regretăm, dar nu putem.

I. D., Buciu. Îți trimitem pe adresa d-tale.

Redactor responsabil: **Sever Bocu.**

Editor proprietar: **George Nichin.**

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericască gr.-or. rom. din Chișlaca, pe baza hotărârii comitetului parochial din loc în ședința din 26 Faur (11 Martie n.) a. c. publică licitațiune minuendă — și pe lângă oferte în scris, provăzute cu vadiu de 11%, — pe ziua de 12/25 Martie a. c. în scopul zidirii unei noue biserici, cu prețul de esclamară 14,000 coroane. Planul, proiectul de spese și condițiunile de edificare se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Se observă, că spesele de călătorie nu se restituiesc, și că comuna bisericască își rezervă dreptul a da lucrarea în mâna celui mamestru, în care va avea deplină garanță.

Chișlaca, (u. p. Ökrös, Kislaka) 28 Faur (13 Martie n.) 1906.

Simeon Leucuța
paroh-președ. comit. par.

George Huțuț,
notarul com. par.

Un candidat de avocat cearcă aplicare.

Informațiuni dă administrația.

O vie. În dealul Mocrei (Apatelek), e o vie de vânzare un jug cu o colnă nettă și sub ea un podrum corăspunzător la 200 hecto vin. Via e de 6 ani, deci tinără roditoare. Se mai ține de vie și o baie de piatră mult promițătoare.

Deslușiri mai detaliate la dl **Magyari**, notar în Apatelek c. Arad.

AVIS!

Un candidat de avocat

cu praxă bună se primește în cancelaria mea advocațională.

Iar ceeace privește honorarul a se adresa la subscrisul.

Dr. Octavian Vasu. Făgăraș.

Află aplicare momentană

2 culegători tipografici

buni

în Tipografia «Tribuna».

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½ %, după depuneri peste 20000 cor. cu abțigere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abțigere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală, și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite ipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în

Arad. — strada lemnului (Fa-utcza) — No. 1.
o fabrică de **mașini agronomice**

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o Austro-ungaria, Germania și America o o
mă aflu în plăcută poziție a produce și servi pe onoratul public
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă prețurile cele mai avantajoase. o o o

In special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărâmătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Seitană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țigări mic și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinărilor sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrol, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparațiuni de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit
o o o o o o o și prompt. o o o o o o o

Cine pofteste o beutura escelenta, ce produce si apetit,
Cine e debil, anemic, slab, reconvalescent,
Cine e bolnav de plamani,
Cine e nervos si insonuim,
Cine vrea o beutura nutritoare, foarte buna si pentru copii, acela, in interesul sau binepriceput, sa nu intrelese a bea

BERE DE HERCULES

o specialitate atât de nutritoare și recunoscută de foarte cu efect și care se și ține multa vreme.

Se capătă în prăvălii pentru delicatose și în bacanii, în ospătării și în *Depositul dela BERERIA-HERCULES*. Bpsta, piața Bethlen. — Telef. 63—67. — Preț-curent gratis și franco.

Deposit principal în Oravița: Bacania Bertalan Saubermann.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichig, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, șostre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—600 cor. se plătesc la moment în sine morții întâmplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grân, secară, orz, cucuruz, ovăș, viță (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și ceruiale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secara, ovăzul și toată economia!

Ultoi de vii soiuri curat

ultoi cu rădăcină din cele mai bune
soiuri pentru vin și delicatose

recomandă spre cumpărare

Domeniul Hámory

pe lângă bani gata. Preții și învățătorii primesc cu preț scăzut de 5%.

Detalii se pot afla în Arad, strada Deák Ferencz nr. 3.

Telefon 229.

„Ha nem tetszik...”

De Ioan Slavici.

«Ha nem tetszik, menjen Oláhországba!» — așa ne ziceau sunt acum vre-o treizeci de ani cei mari și tari când protestam contra călcării legii, în virtutea căreia ne folosiam și în administrațiune, și la judecătoria de limba noastră, și sunt mulți aceia, cărora nici nu le-a rămas în cele din urmă decât să-și părăsiască patria, în care numai călcând legea ar mai fi putut să-și găsiască teren de activitate.

Toți aceștia au dus, plecând, cu dânsii o durere firească, pe care anii o cresc în trecerea lor, și cei-ce i-au silit să-și părăsească frații, rudele, prietenii din copilărie și mormintele lor sfinte ale părinților n'ar fi oameni cu mintea întregă, dacă ar fi mirați în fața urmărilor firești ale relei lor fapturi.

Nu poate să fie nici legitimă, nici sinceră indignațiunea ce pare a fi cuprins pe cei până ieri mari și tari în fața cărții publicate de dl Aurel Popovici.

«Voi înși-vă, — le zicem, — ați pus-o la cale! — Voi ați voit cu tot dinadinsul să produceți în inimile Românilor din țările Coroanei ungare simțământul, că în actualul stat ungar viața națională română e peste putință, că acela, care vrea să trăiască ca Român n'are decât să se ducă în Țara Românească: cum a-ți putea să vă mirați ori să fiți cuprinși de indignațiune când și Români prizoniți de voi o zic aceasta!»

Nu, nu aceasta îi miră pe prizonitori, nu aceasta îi umple de indignațiune.

Ei l-ar fi ridicat pe dl Aurel Popovici în slava cerului, dacă om orbit de patimă, ar fi strigat în gură mare, că nu e pentru frații săi altă mântuire decât să se deslășească de regatul ungar și să se unească cu cel român.

Ceeace îi pune în mirare și-i umple de indignațiune e buna chibzuință a noastră, care după toate suferințele, prin care am trecut, nu suntem în stare să compromitem țara, în care am găsit adăpost pentru noi și pentru copii nostri, nici să-i prostim pe frații nostri, zbuciumați de legitime nemulțumiri, ci le strigăm mereu: Răbdați și nădăjduiți, supuneți-vă legilor și autorităților legal constituite, dați și lui Dumnezeu și Cesarului ceeace i-se cuvine, fiți, cum au fost părinți nostri, oameni ai ordinii și susținători ai dreptății!

Dl Aurel Popovici mai spune, că pacea și dreptatea și buna rânduială și dezvoltarea prinoasă, care nu sunt, precum se vede, în regatul ungar cu putință, s'ar putea asigura într-o mare împărăție austriacă, în care chiar și poporului maghiar i-s'ar crea o soartă mai bună decât aceea, pe care i-au creat-o Pista și Sanyi uniți cu Moritz și cu Itic, ca unii să-i zmulgă penele, iar alții să-i iee grăsimea.

Mai ales aceasta îi umple de indignațiune.

Dacă li-e însă sinceră indignațiunea, n'au decât să-și deie silința de a-l face pe dl Aurel Popovici de rușine dovedind, că e și în statul ungar cu putință pacea și dreptatea și buna rânduială și dezvoltarea pacinică.

Deocamdată aceste foarte bune și foarte frumoase lucruri nu sunt cu putință nici pentru poporul maghiar, care e stors în fel de fel de chipuri și ținut în neconținute zbuciumări, și cu atât mai puțin pentru celelalte popoare din regatul ungar.

S'a dovedit și iar s'a dovedit și mereu s'a dovedit și azi e dată cu prisos dovada, că nu sunt oamenii politici ai Maghiarilor

în stare să conducă ei singuri afacerile publice ale statului ungar, mântuitorul regatului ungar nu mai poate să fie decât un om de stat, care va găsi formula pentru asigurarea participării tuturor popoarelor la conducerea afacerilor publice ale patriei comune.

Se poate lucrul acesta: bine! — Nu se poate: cu atâta mai rău pentru cece atâta timp au abuzat de putere!

Domnii Kossuth, Apponyi și încă câțiva dintre fruntașii nemeșilor amenințau zilele aceste, că sunt gata să plece și să cutriere Europa, ca să recâștige simpatiile pierdute.

Pot să plece, dar să știe de mai înainte, că au mai umblat și alții pe unde vor fi ajungând ei și că nu prigonitorilor, ci prigonitilor le stau în Europa ușile deschise.

Nu cutrierând țările au să câștige iertarea Europei și simpatiile ei, ci căindu-se de faptele lor și dându-și silința să se împace cu concetățenii lor și să facă în patria lor viețuirea pacinică cu putință.

S'o facă, dacă sunt în stare, aceasta, și nu va mai zice nimeni, că nu e și pentru români loc în viața statului ungar, ci vor recunoaște cu toții necesitatea politică a acestui stat.

Iar dacă nu, le vor zice și lor alții: Ha nem tetszik, — duceți-vă la plimbare prin Europa!

Coaliția în străinătate. Biroul socialiștilor internaționali a ținut zilele trecute întrunire în Bruxella. Social-democrații tuturor popoarelor erau reprezentați.

Socialiștii unguri au fost reprezentați prin secretarul partidului lor, *Buchinger Manó*. «B. N.» comunică următorul raport despre ședința de Luni:

«În ședința de Luni a biroului socialiștilor internaționali a luat cuvântul și Buchinger Manó și schițând amănunțit situația politică din Ungaria, a zis că nizuința Coroanei de a introduce sufragiul universal, în Austria și în Ungaria, a fost determinată neîndoios prin revoluțiunea din Rusia.

Buchinger a arătat ce luptă înversunată duc magnaiții din Ungaria împotriva largirii drepturilor poporului și cum, sub pretext de luptă națională, se folosesc spre aceasta de cele mai mizerabile mijloace. Amintește, că cei ce conduc lupta aceasta, contele *Apponyi Albert* și *Kossuth Ferencz* vor să facă un *turneu de agitație* în străinătate, spre a recurge la ajutorul străinătății împotriva triumfului drepturilor poporului în propria lor țară. Domnii aceștia — a zis Buchinger — nu ca emigranți, ca prigonii politici, ci ca *pretendenții de tron ai oligarchiei se înfățișează înaintea străinătății*. Apelează la solidaritatea internațională a muncitorimei organizate și roagă partidele surori din toate părțile Europei, ca acestor doi politicieni maghiari, să le facă o așa primire, cum o merită cei mai încarnați dușmani ai drepturilor poporului.

Discursul lui Buchinger a fost ascultat cu mare plăcere și aprobat de întreaga întrunire. A luat cuvântul și delegatul francez, german, belgian și englez. Toți au dat asigurarea muncitorimei maghiare, că în lupta lor pentru sufragiul universal, pot conta la spriginul tuturor muncitorilor organizați.

În sfârșit biroul a hotărât unanim, că dacă Kossuth și Apponyi s'ar prezentă ori unde în străinătate, aducând în public actele crizei maghiare, îi impune datorința muncitorimei organizate, să-i demascheze pe acești politicieni și să-i primiască, ca pe dușmanii cei mai primejdioși ai drepturilor poporului... »

După aceste nu ne rămâne, de cât să le poftim cale bună dlor Apponyi și Kossuth...

Intrigi — pe socoteala noastră. Un joc frivol se petrece între domnii din coaliție și cei dela guvern — pe socoteala noastră.

Se *acuză* domnii aceștia reciproc, că fac pactări cu noi, ceea ce natural, se consideră de o crimă și într-o parte și într'alta. Drept aceea, dacă unul are o vorbă mai bună pentru noi, celalalt profită de ia spre a-l bănuî cu pact și viceversa.

Astfel ieri semioficiosul «M. T. J.» a dat un comunicat fulminant împotriva coaliției, acuzându-o cu tradare de patrie, pentru că tergivează cu naționalitățile.

Ceea ce-i impută semioficiosul față de noi Români, este următorul lucru:

«Cu naționalitatea română din patrie, coaliția își susține legăturile prin foaia «Lumina» ce apare în Budapesta, redactată sub auspiciile lui Kossuth Ferencz. În numărul dela 4 Martie al numitului ziar se poate citi un articol datat din Blaj, care spune din cuvânt în cuvânt că în 1848 Avram Iancu a luptat tot așa pentru libertate, egalitate și fraternitate ca și Kossuth Lajos. Pe Avram Iancu îl înfățișează deci colaboratorul lui Kossuth Ferencz și organul românesc al coaliției, alături de Kossuth Lajos și tot acest articol ca punct de acuzațiune împotriva regelui, mai aduce și faptul că în 1892 Coroana n'a vrut să primească Memorandul Românilor. Când Românii au protestat să ducă acel memorandum înaintea regelui, partidul independist a fost, care a cerut cu patimă respingerea memorandumului și urmărirea judiciară a autorilor. E cu atât mai revoltător, că un organ oficial al coaliției, acum le pune în prospect Românilor, că în cazul ajungerii la guvern a partidelor întovărășite, astfel de memorande se vor bucura de alta soartă. La locurile competente se vor lua măsuri pentru retorsiunea cea mai severă a astorfel de primejdioase intrigi.

Pân'aci semioficiosul. Cetitorii nostri la prima vedere vor fi desigur în curat cu ambele intrigi: și ale coaliției și ale guvernului. Ținem însă să reproducem o părere străină asupra lor, care la tot cazul are toate atribuțiile imparțialității.

Népszava de Duminecă, comentând comunicatul de sus scrie următoarele:

Ingrijorarea declarațiunii guvernului o refuzăm cu toată hotărârea, pentru că în desvoltarea firească a popoarelor nu există «primejdii». «Primejdii» se pot naște numai acolo, unde ca și în Ungaria, afirmarea liberă a popoarelor, este ținută în obezi de o clasă despoietoare. **Dar este de un refuz hotărât incuialificabilul atac, pe care semioficiosul guvernului îl îndreaptă împotriva memoriei lui Avram Iancu, împotriva celui bărbat, a cărui democratism curat, da, stă mult mai presus, de cât a magnaiților revoluției maghiare.** Peste tot nici nu e de înțeles rostul acestui atac, pentru că spre a arăta ticăloșia fățarnică a coaliției, nu este tocmai nevoie a împrumută dela dânsa mumusul naționalist.

Naționalitățile cunosc coaliția din trecutul ei, desigur își vor aduce aminte de terorizarea mizerabilă a deputaților lor, de maghiarismul teribil, care și-a avut patul cald în sânul coaliției mai ales și amăsurat acestuia vor și primi cuvântul lui Franciscu Kossuth cel cu Aleșdul.

Din partea noastră ce-am mai aveă de adăogat?

De dovezi credem că nu mai avem nevoie pentru a ști ce prieteni avem și în cei din coaliție și în cei dela cârmă. În polemia de sus însă, dacă putem înțelege rostul cuvintelor ipocrite ale coaliției, lovitura de copită a generalului Fejerváry în memoria lui Iancu, a prefectului de odinioară a legiunilor române, cari și-au vărsat sângele pentru Tron, acărui cel mai credincios general se pretinde a fi azi baronul Fejerváry — rămâne și abjectă și inesplicabilă.

Și să se știe că o punem la răvaș.

180 milioane lipsa în dări. Guvernul a dat publicității socotelile comptabilității de stat pe cvartalul ultim al anului trecut. Din aceste reese, că an au incurs aproape cu 180 milioane mai puțin în visteria statului. Coaliția firește își ese aproape din piele de bucurie.

Lipsa aceasta de dare este adecă rezultatul «rezistenței pasive» și deși guvernul s'a silit, încât s'a putut, să contrabalanseze lipsa, unicul «rezultat moral al revoluțiunii coaliționiste» — totuși e aci. Asta e un motiv al bucuriei.

Al doilea motiv de bucurie e, că lipsa aceasta se trage mai ales din neplătirea proprietarilor mici, cari rămânând odată în restanță, și îngrămădindu-și datorile, în veci nu vor mai fi în stare să-și plătiască restanțele. Vor ajunge deci la toabă atâtea averi, pe cari pot să le cumpere ieftin magnații din lojele coaliției.

Cum să nu fie deci mare bucurie în șirele coaliției și a întreg neamului lui Israil, când e vorba de licația averilor oamenilor săraci?

Corbi albi.

(*) Corbii albi, cari în mijlocul caosului coaliționist țin să dea sfaturi înțelepte: *patrioții să se potoliască adică și să nu se tragă în degete cu stăpânirea*, — sporesc pe fiecare zi. Azi mâne ne pomenim, că nici chiar Ungurii cei mai neaoși nu ascultă de buciulm dela Jászberény...

Să luăm pe rând lucrurile.

Urbán Iván, fostul fișpan al Aradului, mai alaltăeri a terminat seria de articole din «Aradi Közlöny» al căror tenor a fost: slujbașii dela comitat să nu se ia după sfatul ori mai bine, larma șefilor coaliției, ci să-și vadă de treabă, căci altmintreli vor fi dați afară și rămân pe drumuri.

Szemere Miklós, cel cu fraza «nem bol-dog a magyar» (nu e fericit maghiarul) rostită nainte cu patru ani, în scrisoarea deschisă către alegătorii săi, scrie:

«In lupta noastră constituțională am intrat fără a fi bine pregătiți. Nu ni-am putut închipi ca socialiștilor să le placă așa de tare absolutismul, care nu dă drepturi, ci le ia!

«A fost o mare greșală de tactică și așa se vede hotărîtor a fost faptul că nu ni-am tras seama cu împotrivirea de fier a Coroanei. Iscoadele noastre n'au fost bune, ci pretutindeni am fost surprinși.

Il crezuseră adică pe M. Sa om slab, care se sperie de Apponyi și Kossuth... Ori că iscoadele, cei mai cuminți din partidele întovărășite, au păcălit ungarimea întreagă, îndemnând-o la lupta, despre care știau, că nu va duce la bun sfârșit, căci M. Sa nu se va lăsa ingenușiat cu nici un preț.

Szemere, după ce recunoaște, că partidele întovărășite au eșit frânte din lupta dusă împotriva Vienei, sfătuește și el pe slujbașii din comitate să nu se mai împotriviască stăpânirii, ci să-și vadă de lucru.

De altmintreli «Budapesti Hirlap» dela 7 Martie iată ce zice și ea:

«In decursul crizei fără îndoială, că multe desamăgiri amare au dat peste nație și în nădejdea și așteptarea sa, desamăgitu-s'a și coaliția (partidele întovărășite). Prea ne-am încrezut în drepturile scrise ale țării. Am crezut, că sunt lucruri sfinte, de cari nu se va atinge nimeni. Și am crezut tare, că nu se vor mai folosi de mijloacele puterii din trecutul trist. O desamăgire grea a dat peste nație.

Domnii din coaliție au luat adică dorințele lor nesăbuite drept lucruri sfinte și

au crezut, că M. Sa nu va îndrăzni să ia mătura cea mare, când nu mai e încotr'o. N'au crezut, că o să-i împrăștie cu puterea armelor honvezești...

Dar, în sfârșit acestea privesc mai mult trecutul.

Să vedem acum ce se zice despre viitor.

In scrisoarea către alegătorii săi din cercul II. al Budapestei, Tisza István scrie:

«Azi, după pățaniile triste d'un an, nația trebuie să se desmeticiască din vis și să se apropie de lăsamântul lui Deák (care împăcase nația cu M. Sa). Pentru că a mai urma lupta asta (împotriva Coroanei și pentru neatârarea țării) nu are înțeles, de oarece nimeni nu poate aștepta nici un bine dela o astfel de luptă nemiluită, ci dimpotrivă: cu cât mai mult s'ar duce lupta, cu atât mai adânci răni s'ar cășună națiunii și cu atât mai mult ar slăbi puterea crăiască».

Vremea cea mai apropiată e chemată a dovedi întru cât Ungurimea se folosește de aceste povețe.

Votul universal în Austria.

— Din Reichsrath. —

In ședința de Vineri s'a continuat discuțiunea generală asupra votului universal.

Despre decursul ședinței se comunică următoarele:

Deputatul Pitacco, declară că italienii sunt aderenți sinceri ai votului universal, dar vor sprijini proiectul numai în cazul când se vor împlini pretenziunile naționale. Vercagnassi recunoaște, că prin introducerea votului universal, se realizează o idee modernă, dar se plânge contra procedurii volnice, ce s'a observat la împărțirea cercurilor Görz și Gradiska.

Formanek, arată că toate încercările ce se fac pentru a împiedeca votul universal rămân zadarnice. Detestează, că Slavii au fost preterați la împărțirea cercului, își exprimă însă speranța că votul universal va nivelă marile contraste sociale.

A urmat socialistul Adler, care în mijlocul atenției generale a desfășurat păreriile partidului său. A polemizat cu ceilalți oratori și s'a estins pe larg asupra luptelor seculare dintre capitalism și proletariatul. Conservatorilor le place să ne numiască în vremea din urmă guvernamentali. Dacă aceasta calumnie numai atâta înseamnă că social-democrații sprijinesc cuminte guvernul, când e vorba de lărgirea drepturilor poporului, atunci o putem cu totul ignora, dar dânsul știe de unde bate vântul. Fie siguri conservatorii, baronul Gautsch chiar fiind prieten poporului nu va da tunurile pe mâna lui. In lupta-i seculară, proletariatul a ajuns la răspântie, și partidul social democrat, care singur reprezintă aici prudența...

Contele Mensdorf: Nu mai spune!

Pernersdorfer: D-Ta desigur nu ești prudent!

Contele Mensdorf: Firește, D-voastră ați luat în arândă cumintenia.

Adler: Lăsați-l domnilor, lăsați-l să se crează cuminte. S'asa nu i-am auzit niciodată cuvântul.

La sfârșitul cuvântării sale Adler polemizează cu partidul allddeutsch și susține, că social-democrații se țin buni germani. (Ilaritate între allddeutsch-i). Rîdeți numai, viitorul îmi va da mie dreptate. A zis un orator al marilor germani, că proiectul acesta s'a născut mort. Nu e adevăret, dacă a murit ceva aici, acesta e parlamentul privilegiat, acesta a murit ca să nu reinvie mai mult. (Aprobări vii între socialiști).

A urmat acum umoristul camerei, contele Sternberg, care a ținut Reichsrathul cu cuvântarea sa

în continuă ilaritate. A acuzat guvernul că pacează cu socialiștii. Strămoșii mei — a zis contele Sternberg — le-a câștigat Habsburgilor, coroana Boehmei. Dacă strămoșii mei știau, că vreodată Habsburgii vor distinge cu încrederea lor pe socialdemocrați și pe Adler, de sigur nu-și vărsau sângele (Mare ilaritate).

A urmat apoi deputatul Onciul, care constată că în afacerea reformei dreptului electoral azi nu mai poate fi vorba de oare ci de cum. Oratorul cere înstârșit sporirea mandatelor în Bucovina.

Dare de samă.

Despre împărțirea banilor întrași—pentru ajutorarea nenorociților din Ferdinandsberg.

1. Dela «Colecta» întreprinsă de M. On. Redacțiune a mult apreciatului ziar «Tribuna», prin mijlocirea Pr. On. domn protopresbiter al Lugojului dr. George Popovici și a M. On. direcțiunii a cassei de păstrare «Lugojana» au intrat 220 cor. 62 fil.

2. Dela «Colecta» întreprinsă de preotul Ioan Popovici din Cîrșia

au intrat 145 cor. 10 fil.

Suma peste tot: 365 » 72 »

Suma de 365 cor. 72 fil. s'a împărțit la următorii:

Văd. Eva Simonescu . . . 96 cor. 57 fil.

Văd. Elena Romănu . . . 96 » 57 »

Văd. Ana Birău . . . 96 » 57 »

Văd. Ana Schmidt . . . 36 » —

Grav rănitul V. Lupșan 40 » —

Suma: 365 cor. 71 fil.

Mulțumind M. On. Redacțiunii a ziarului «Tribuna» pentru interesul manifestat prin inițierea colectei; — rugăm pe Prea bunul Părintz ceresc — ca din visteria sa cerească, să reverse bogatele sale daruri asupra maritimășilor contribuți și inițiatori.

Lacrimile orfanilor și a văduvelor, va scrie în «Carica vieții» numele contribuitorilor și a inițiatorilor.

«Obolul dat — va alina foamea orfanilor».

Cîrșia, în 26 Februarie 1906.

Ioan Popovici, paroch.

Petru Vladulescu,
epitrop.

Vichentie Padu,
epitrop.

Zamfir Boldea

membrii sinodului ppresbiteral.

Conferența fruntașilor români.

— Raport special. —

Budapesta, 13 Martie. Luni și Marți foștii deputați români (afară de d-nii V. Damian și dr. N. Comșa), precum și fruntașii George Pop de Băsești, dr. V. Lucaciu, dr. A. Cosma, dr. Vaida și dr. G. Suci, Dr. I. Manu și Dr. Victor Bontescu au petrecut aici și s'au sfătuit asupra afacerilor politice.

Despre sfaturile lor nu se dau amănunte. Au spus numai ceea-ce au hotărît.

Intâi de toate s'a recunoscut greutatea vremilor: trăim zile în cari poate că pe ani mulți nainte se hotărește soarta țării și a popoarelor. E deci de mare trebuință ca toți Românii să țină la oaltă, să se adune în jurul steagului desfășurat cu prilejul alegerilor trecute și să lupte la viitoarele alegeri pentru învingerea Românilor, ca în Dietă să fie apoi cât mai mulți Români și astfel să avem cine să lupte pe calea legii, în locul unde se fac legile, pentru drepturile noastre. Și fruntașii români în parte și foile româ-

nești să-și țină deci de sfântă datorință a susține pacea și bunăînțelegere între frați.

Fruntașii români, precum și slovacul Hodja Milan, fost deputat, s'au înțeles apoi asupra *manifestului* (cuvânt) ce-l vor trimite poporului român, arătând ce cred despre stările de lucruri d'acum, cum socot a se lecuî răul ce apasă asupra țării popoarelor.

Manifestul e vorba să fie tipărit nu numai în foi, ci și deosebit, ca să poată pătrunde în fiecare casă românească; ș'acolo deci unde fie din pricina sărăciei, fie din pricina nepăsării, nu sunt abonate foi.

Să fie deci un cuvânt auzit de toți Români, un glas de îmbărbătare, un îndemn la luptă stăruitoare, căci numai așa vom putea ieși cu cinste și întăriți din lupta ce ne așteaptă.

Cât privește înființarea în Budapesta a unei noi foi românești, pentru mai multe cuvinte, fruntașii s'au lăsat de gândul acesta.

„MILIARDE GERMANE IN PRIMEJDIE“.

(*) Se știe că în urma crizei politice care bântue acut țara mai bine d'un an situația economică a Ungariei suferă și ea mult. Până acum însă tot a mai fost o stare de tolerat, căci străinătatea nu era alarmată și astfel marea finanță nu făcea greutăți. Hărțile de valori ungare își mențineau prețul și abea din când în când se observă câte o mică oscilare.

Evenimentele din urmă pare, că au zguduit însă încrederea pieței financiare internaționale. În primul rând s'au alarmat Germanii. O probă despre aceasta este un articol recent apărut în „Plutus” din Berlin, revista financiară cea mai răspândită în Germania.

Sub titlul alarmant „Miliarde germane în primejdie” autorul Dr. F. S. Omar ocupându-se de criza politică din Ungaria, ajunge la concluzia, că starea asta influențează desastros și asupra afacerilor economice din Ungaria, așa că o *criză financiară este inevitabilă*.

Dur ce arată cum a izbucnit o gravă neînțelegere între Coroană și Unguri și face icoana crizei, zice că afacerea asta pentru Germania e mult mai primejdioasă de cât fie revoluția din Rusia, fie afacerea Marocului.

Iată de ce:

Slujbași comitalenți neutri, judecători cari se judece strict din punct de vedere al dreptului, cum există în statele apusene ale Europei, în Ungaria nu există și din această cauză lupta izbucnită între Coroană și națiune nu se termină așa iute.

Iar dacă dările nu se vor strânge, o mare primejdie are să fie atât pentru Ungaria cât și pentru monarhie. Trebuie să fim cu cea mai mare atenție față de aceste lucruri, pentru-că în viața economică a Ungariei suntem mai tare angajați de cât în toate celelalte state străine împreună. După statistica întocmită de ministrul comun al Austro-Ungariei, la 1903 din cele 45.501 milioane datorie de stat a Ungariei 1286 milioane coroane, va să zică 18 % era în Germania; din alte hărți de valori ungare mai erau în Germania 43 milioane coroane, până-ce în toate celelalte state străine erau așezate 321 milioane coroane. Din 6519 mil., datorie de stat în scrisuri maghiare 186 1/2 mil., — 28.6 % sunt în mâni germane. Investițiile nu se mărginesc însă numai la atâtea. Trebuie să mai luăm datoria publică comună, din care aproape 1/3 cade pe Ungaria. Și deoarece în Germania sunt 484 milioane din scrisurile comune (austro-ungare), suntem interesați până la cel puțin două miliarde coroane, va să zică 1700 mărci în Un-

garia. Dacă mai adăogăm acestei sume capitalul german investit în diferite întreprinderi industriale și în proprietăți, suma cu care suntem interesați în Ungaria se urcă cel puțin la 2 miliarde mărci.

După ce arată sumele de bani germani, ce s'au investit în acțiuni ori întreprinderi de căi ferate particulare (31.963 cor. din 45.680 cor.), arată rolul statului în diferitele întreprinderi industriale și scrie:

Dintre întreprinderi și fonduri două treimi, (cel puțin!) sunt alimentate de stat. Dacă acum activitatea aceasta a statului e împedecată, comanda statului nu se mai fac nici ele și astfel întreprinderile de stat ungare și căile ferate de interes local, care de cele mai multe ori sunt în legătură cu noile întreprinderi, merg spre gravă criză!

Și mai la vale:

Dar chiar dacă în ciuda greutăților, statul își îndeplinește îndatoririle, cum o să reziste industria acestui războiu grozav, această plantă fină ajunsă în pământ străin, unde ar avea trebuință de cel mai prielnic timp? Dacă și până acum lichidările și licitațiile au fost mai numeroase în Ungaria de cât în ori ce alt stat de pe continent, ce o să fie de aci încolo, când brațul apărător este stânjenit în lupta sa?

Două miliarde, avere germană, este în primejdie și noi nu suntem nici pe departe așa de bogați în cât să nu simțim grozav dacă se pierde chiar numai o parte din această avere.

Toată această primejdie a fost provocată de coaliția maghiară. Politica nebună a acestei a adus țara în halul de acum.

Zoltanii partidelor întovărășite nu se gândesc la toate acestea. Educația lor politică nu se ridică până la asemeni concepțiuni. De aceea ei se miră și nu-și dau seamă de ce presa germană li-e dușmănoasă?!

Și ce o să fie de aici încolo, când în adevăr, în urma alarmării pieței financiare germane scrisurile de stat ungar o să scadă? Când loviți la — buzunare, o să se ridice în contra politicii șoviniste și presa ovreiască din țară.

Falimentul politicii acesteia șoviniste este inevitabil și el!... El există deja și urmează să fie numai înregistrat după formă și lege și în politica marelui finanțe europene.

De peste săptămână.

— **Primire.** P. S. Sa Episcopul nostru Ioan I. Papp, s'a reîntors Luni din Budapesta unde a participat la ședințele fundației Gojdu.

La gară au fost întâmpinat de membrii conzistorului, corpul profesoral și mai mulți fruntași din Arad, între cari dl Dr. Oncu și S. Raicu.

P. S. Sa a sosit împreună cu I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Meșian, care a fost întâmpinat de directorul seminarial Roman R. Ciorogar și care și de astădată s'a întreținut cordial cu fruntașii, cari l'au întâmpinat.

— **Chitighaza — cu târg.** Ministrul de comerț, la cererea antistiei comunei, a dat concesiune pentru două târguri — unul de primăvară altul de toamnă — să se țină pe an în Chitighaza.

— **Dați-le comandă ungurească!** Din Oradea-mare se vestește, că din Bicaci, sat așezat între dealuri în Bihor, au plecat spre America cincizeci de familii. Din un sat mic cincizeci de familii! Acești pribeji, cari o patrie mai fericită vreau să-și găsească, au plecat pe jos până la Oradea-mare și de acolo o parte s'a suit pe tren — spre Fiume iar alta spre Brema. De altfel nu se știe, ce nenorocire îi va ajunge pe bieții călători, căci la

Fiume s'au umplut corăbiile cu emigranți. Până acum în anul acesta au emigrat din Bihor 854 până când în 1905 în decursul întregului an au emigrat 810. Oh! oh! De ce nu le dați comandă ungurească?!

— **Ședințele reprezentanței fundației Gozdu.** Marți în 6 Februarie s'au început în Budapesta ședințele reprezentanței fundației Gozdu, sub prezidența I. P. S. dlui metropolit Ioan Meșian, fiind de față următorii membri ai reprezentanței: P. S. Sa dl Nicolae Popea, episcop; P. S. Sa dl Ioan Papp, episcop Arad; domnii: Dr. Iosif Gall, magnat; Dr. George Szerb, consilier de curte; Dr. Nic. Poynar, din Oradea-mare; Ioan cav. de Pușcariu, jude de Curie în penziune; Partenie Cozma, director de bancă; Avram Berlogia, jude de Curie. Notar Prea On. domn paroch-protopop G. Bogoeviciu.

Reprezentanța în ședința primă a ales un comitet pentru revizuirea inventarului și rațiociniului pe 1905 și proiectul pe anul 1906.

Membrii acestui comitet sunt: Prea S. Sa dlul episcop Ioan Papp, domnii P. Cozma și Dr. Nic. Poynar.

Din inventariul fundației se constată următoarea avere:

Valoarea caselor	1538.720.—
» efectelor	5481.002.—
Pretenziuni	11.243.32
Mobilier	715.—
	7041.680.32
Passive	893.989.—
Avere curată	6.137.601.32

Petițiunile s'au luat în dezbatere în ședințele de Joi și Vineri.

La postul de inspector au recurs 14 înși.

— **Păcate vechi.** În 21 Noemvrie din anul trecut s'a întâmplat, că George Cioc, locuitor în Broșteni, cam pe la orele 7—8 sara, s'a dus la sălașul lui Pavele Bagarea, care împreună cu Gavril Fara grijeau de oi. Ambii erau înrudiți cu Bagarea, bătrân de 80 de ani, care avea puțină avere și ei ar fi dorit să pună mîna pe ea. Ca să-și ajungă scopul au hotărît să-i facă sfârșit cât mai îngrabă. Cioc și Fara se hotărîseră să-l omoare cu ciomagul și apoi să aprindă pe el coliba. Așa au și făcut. S'au dus la bătrânul, care dormea, au luat chimirul de la el în care a avut 4 coroane, pe cari i-a luat Fara, iar chimirul Cioc. Apoi Fara a prins pe bătrân de un picior iar Cioc l'a lovit cu ciomagul în cap, încât bătrânul a leșinat. A dat foc apoi colibei și staulului de oi. Bătrânul s'a făcut scrum.

Procuratura din Biserica-Albă, a pornit cercetare îndată, și a deținut pe cei doi bănuți, dar neputându-se aduce dovezi i-a lăsat pe picior liber. Cu câteva zile mai înainte procuratura a primit o epistolă anonimă, despre acest omor. Poliția a deținut atunci pe cei doi pastori de oi din nou și i-a dus la pușcări din Oravița. Cioc a mărturisit totul, dar Fara neagă și nu voiește să spună nimic.

— **Libertatea** din Orăștie și «Lumina» din Budapesta, amăsurat punctelor lor de vedere politice, combat politica tradițională a «Tribunei». În «Libertatea» un pseudonim Cronc vrea să facă ironie, vezi Doamne, cu Ioan Slavici, în celalalt vestit organ kossuthist, *Românul* Salusinszky, ne dă lecții de romanism. Și dintr-o parte și din alta competența e indiscutabilă.

— **Nenorocire.** În Sasca-montană s'a întâmplat zilele trecute o mare nenorocire. În pivnița lui Ioan Codrean Dolococ erau mai mulți saci cu dinamită. Fiica lui făcea de cină când a auzit un groznic sunet, încât s'au spart ferestrele casei, casele oamenilor s'au cutremurat, iar nenorocita fată a fost frântă în bucăți.

— **Catastrofă pe mare.** Despre catastrofa vasului *Hohenzollern*, pe care călătoria spre Egipt prințul Iosif și soția sa Augusta primim următoarea descriere amănunțită:

Suntem pe inzulă Creta. Catastrofa se întâmplase în noaptea de Vineri spre Sâmbătă. La patru ore dimineața mă trezesc și presimțeam, că am ajuns în loc primejdios și vasul stă. Mă îmbrăcai iute și mă suii pe acoperiș, unde am înțeles, că vasul s'a frânt și trebuie să așteptăm până va sosi în ajutor cutare corabie, poate chiar în aceea zi, poate trebuie să așteptăm zile întregi. Eram pe întinsul mării, între inzulă Creta și Africa. Marea era liniștită, ce în adevăr era un mare no-

roc, căci altfel eram perduți. Deodată la orele opt dimineața am observat o corabie. Am dat semnalul de primejdie, corabia a observat și s'a apropiat. Era corabie maghiară din Fiume, și am primit-o cu mare însuflețire. Cele două corăbii le-am legat una de alta cu funi groase, lucru ce a durat până la unsprezece ore. Am plecat. Nici nu se întinsese bine funea, se și rupse. De nou pe lucru. La patru ore am plecat dar funea se rupse de nou. Așteptăm să vină altă corabie, dar înzădar. Cu ceace ne venise în ajutor, nu puteam călători, căci era de povară și nu era loc pentru persoane. Ce e de făcut? De nou s'a pus pe lucru, legând corăbiile acum cu fune de sîrmă. Erau opt ore, și bine întunerec. De odată corabia primă se apropie prea tare de a noastră. Marea începe să se mînie și atunci observăm, că nici cealaltă corabie nu se poate mișca. Era mare primejdie și ne era frică, că în urma valurilor mării cele două corăbii se vor lovi una de cealaltă, ce în adevăr ar fi fost împreunat cu sfîrșit fatal.

În fine totuși au putut să plece la orele zece sara. Călătorii — mai ales Englezii erau foarte liniștiți. Noaptea fusese mare furtună. Luni am ajuns în Creta, de acolo am plecat spre insula Suda, unde vom aștepta până va sosi ajutor.

— **Un tată păcătos.** O criză grozavă ține în agitație spiritele în comuna Belinț din comitatul Timișoara: Tăranul Ștefan Văcărescu a fost ucis de propriul său fiu Ioan, după ce acesta s'a convins despre relații de dragoste între tatăl său și nevasta sa, nora lui. Tânărul Văcărescu a descoperit mai de multă vreme taina aceasta grozavă și atunci l-a iertat pe tată-său, care i-a făgăduit, că pune capet acestei păcătoșenii și spre mai mare încredere a fiului său, și-a și adus o nevastă la casă. N'a ținut mult însă și bătrânul și-a alungat nevasta și iar s'a retras la vechia-i slăbiciune. Aceasta n'a mai putut-o suferi fiul său, pe care bătrânul începuse să-l pizmuiască și să-l amenințe mai de multe ori cu moarte și primind în zilele trecute o nouă dovadă despre necinstea ce i-o aduce tatăl său în casă, noaptea l-a pândit și l-a omorît cu un glonț de revolver.

A doua zi jandarmii l-au deținut pe fiu, care a mărturisit totul.

— **Deținerea lui Gappon.** Inițiatorul revoluției din Rusia popa Gappon, după cum vestește «Slovo», a fost deținut în Petersburg în 10 Martie. De mult încercase să pună mîna pe el, dar nu le-a succedat.

— **Cum s'a întâmplat catastrofa?** Despre marea nenorocire de mine din Courrieres, despre care am scris în numărul trecut, dăm următoarele amănunte:

Catastrofa din Courrieres, luând în considerare numărul jertfelor, întrece orice nenorocire de până acum. În minutul catastrofei în mine erau peste 1795 lucrători dintre cari numai cinci sute șaptezeci și unul au putut să scape. Cealaltă 1224 sunt pierduți. Catastrofa s'a întâmplat la orele 8 dimineața și primul semn a fost, că explozia a aruncat afară vasele cu cari se pogorau lucrătorii în mine. Peste jumătate de oră au eșit din ocnă trei oameni de jumătate înecați și aceștia au spus, că ei au trebuit să se urce peste cadavre de oameni și de cai, ca să poată ajunge la scări pe care să se urce. Aceștia au adus prima veste despre nenorocire. Îndată s'au dat semnele de primejdie și mai mulți s'au pogorit, ca să se informeze despre cele întâmplate. Din sat au alergat plângând femeile și copiii să întrebe despre cele întâmplate. La intrarea în ocne s'au petrecut scene îngrozitoare și poliția nu era în stare să facă ordine. Îndată au sosit medicii, cari au întins mîna de ajutor nenorociților mutilați în modul cel mai înspăimîntător. Oameni neprimejdiiți și-au pus viața în joc, și s'au pogorit în ocnă cu scopul de-a mîntui pe cei în pericol. Ventilatoarele erau deschise, ca să poată curăți aerul inficiat. Oamenii, cari s'au pogorit în ocnă au dat de cadavre mutilate. Unii nenorociți mai trăiau și-ți era milă să te uiți la ei cum se luptă cu moartea.

Dar în aerul aceluia inficiat nu eră cu putință să stea nimeni, deci cine a voit să dea ajutor s'a întors fără să facă vre-o ispravă. Peste două ore iar s'a pogorit și atunci le-a succedat scoaterea primele jertfe. În ocna a patra au găsit șase sute optzeci de morți. Toți au murit în urma fumului năbușitor. Mai îngrozitoare e nenorocirea în ocna a treia, unde din patru sute patruzeci și trei de muncitori, numai treisprezece au putut vedea lumina zilei. În această ocnă, treptele s'au rupt,

asa că muncitorii din straturile de jos ale ocnei n'au putut să primească nici un ajutor. Despre cauzele catastrofei și azi știm atît de puțin, ca și ieri. Se crede, că în ocna a treia a izbucnit foc. Azi în urma focului s'a desvoltat gazuri, cari au explodat.

Inginerii cari s'au pogorât în ocne, vorbesc lucrururi îngrozitoare. Așa unul spune, că de două zile a cercat să ajungă în ocna, care a fost mai puțin expusă pericolului, dar numai cu greu a putut ajunge.

Aici a văzut lucruri îngrozitoare. Între grinzele rupte zăceau cadavre necunoscute, dar zăceau și oameni încă vii, cari se închinau și în desperare cereau ajutor. Nici aceștia n'au scăpat cu viață, căci ajutor n'au putut primi.

— **Răscoală de lucrători în Heves.** Cu câteva săptămîni mai înainte a fost grevă de slujitori în Heves și juru-i, dar greva a fost înăbușită de protopretorele Korponay, dar numai pe timp de o scurtă durată, căci muncitorii nemulțumiți fiind cu plata de până atunci, au compus un memorandum, în care cereau urcarea plății, dar cererea lor n'a fost primită. Atunci s'a făcut răscoală. Muncitorii în număr de mai multe sute, au străbătut străzile orașului, au spart ferestrele dela casa orașului și dela casină. Puterile civile au cerut ajutorul miliției. Protopretorele a deținut până acum vre-o treizeci dintre ei, pe cari i-au pedepsit la cinsprezece zile închisoare și la câte o sută cor. amendă.

— **Oficiant sinucigaș.** Sâmbătă sara s'a sinucis Rappel Árpád, șeful arhivei dela ministerul de culte și cassarul prin dela «Király Színház». S'a împușcat în gură și plumbul l-a omorît îndată. Cauza sinuciderii nu se știe.

— **Bătae și colectă.** Un incident de totul revoltător s'a întâmplat zilele trecute în Hajduböszörmény. Kossuthistul Benedek János, fost și el deputat, a mers să-și țină darea de seamă — se înțelege — în cerc restrîns. În sală erau mulți alegători. Poliția înțelesese, că în acea mulțime și un invidiu cu trecut pătat, pe care de mult îl căută, dar încă n'au putut să-l prindă.

A mers dar un comisar, ca să-l dețină. Coalițiștii înfierbîntați la cap au dat explicare rea înfățișării comisarului în mijlocul lor, ba s'au simțit jigniți în sentimentele lor patriotice, cum poate un trădător de patrie să vină în mijlocul lor.

Nici una nici alta, ci îl prind pe bietul comisar, îl luă de gât, îl trîntesc la pămînt și căți erau în jurul lui toți îl loveau cu picioarele. Sărmanul om își perduse toate puterile. În sfîrșit, când au înțeles, ce aveă de făcut comisarul, atunci au început să colecteze pentru el. Adecă prima dată te bate, apoi te mîngăie cu colectă.

Asta-i școala celor din coaliție. Conducătorii lor după ce înjurau pe ceice îndeamnă tinerii de a intra de bună voe în oștire, văzând însă pe de altă parte, că rezerviștii sunt chemați la arme și siliți a-și părăsi familia în puterea iernii, au făcut doar și ei colectă pentru familiile acestora.

Telegrame.

Una mie două sute morți.

— Marea catastrofă din Franța. —

Nenorocirea care a cuprins cu îngrijorare întreaga lume civilizată în cele douăzeci și patru de ore trecute, s'a împlinit. Din minele din Courrieres, precum anunță telegramele de mai la vale, abia a scăpat om viu, muncitorii toți, cu puține excepții, și-au aflat sub ruine mormîntul.

Lens, 12 Martie. Dupăcum s'a stabilit mai în urmă 1219 oameni și-au pierdut viața. Moartea a urmat prin cutropire și înecare.

Lens, 12 Martie. Reprezentantul, președintelui, precum și ministrul de interne și de lucrări au sosit aici. Munca de salvare e împreunată cu multe primejdii. Cadavrele sunt teribil mutilate.

Inmormântarea nenorociților din Courrieres.

Nenorocirea întîmplată în minele din Courrieres a produs regrete generale în toată lumea cultă. Domnitori și parlamente au grăbit cu condolențe la președintele *Faillieres*, zguduit și el adînc la vestea catastrofei. Sosesec mereu știri despre amănuntele nenorocirii. Lucrările de salvare decurg febril. S'a izbutit a pătrunde până la o adîncime de cinci sute metri și partea cea mai mare a cadavrelor total mutilate au fost scoase. A făcut impresie bună înfățișarea lucrătorilor germani din Westfalia, cari, afirmativ trimiși de împăratul *Wilhelm* au grăbit la locul catastrofei, să ajute la lucrările de mîntuire.

Lens, 13 Martie. Cadavrele, cari n'au putut fi recunoscute, au fost azi înmormîntate în groapă comună. Trupe de geniu au făcut onoruri militare. *Guizot* a fost reprezentat prin ministrul de interne *Dubies*, care a depus o coroană superbă pe mormînt. Serviciul divin l-a săvîrșit episcopul din Arras, care ținînd un discurs, la fine a cetit telegrama de condolență a Papei. Au mai ținut discursuri funebrele *Dubies* și mai mulți deputați socialiști, cari au atăcat cu înverșunare direcția minelor și au cerut investigație aspră. În cursul acestor cuvîntări, se auzeau din public strigăte: «Jos cu capitaliștii! Jos cu ucigașii!»

Turburările din Aleșd la Curie.

Budapesta, 9 Martie. Eri Curia a adus sentința în procesul turburării din Aleșd, unde, precum se știe, au fost împușcați la vre-o treizeci de Români. Curia a respins apelata, aprobînd sentința Tablei, după care instigatul principal al nenorocirii, *Ovren Silberstein Dezső* e judecat la trei ani temniță grea, iar alți 12 acuzați la temniță dela 3 luni până la câte un an. Acuzații au să mai supoarte 2000 cor. cheltueli.

Catastrofă pe Dunăre. Budapesta, 12 Martie. O nenorocire mare s'a întîmplat azi pe Dunăre, în apropierea Budapestei. O gondolă, încărcată cu lucrători, s'a scufundat, în vederea publicului de pe țărm și zece inși și-au aflat moartea în valuri. Nenorociții au plecat să caute lucru în Csepel, dar neaflînd, vroiau să se rentoarcă acasă la Budafok. Un vînt năpraznic le-a răsturnat gondola și zece inși n-au mai putut fi scăpați.

Noul cabinet francez. Paris, 13 Martie. Cabinetul s'a constituit după cum urmează: președinte Justiție Sarrien, externe Bourgeois, interne Clemenceau, finanțe Poincaré, război generalul Etienne, marină Thomson, culte și școale Briand, lucrări publice Barthou, agricultură Ruan și colonii Leygnat.

Un comisar regal. Murăș-Oșorhei, 13 Martie. Vozări Gyula, comisarul regal, și-a făcut azi intrarea în oraș. Dela gară și până la cazarma jandarmilor, unde e găzduit, a fost plin de miliție și jandarmi și astfel nu i-s'a întîmplat nimic. După amiazi Dr. Bernády György, primarul orașului, s'a prezintat la comisar, împreună cu slujbașii orașului. (Se vede deci că și orașul cel mare al Săcuilor se dă pe brazdă, nu se mai întrupește adică înaltelor porunci. Red. «Trib.»)

Ucigaș osîndit la moarte. Atena, 13 Martie. Curtea cu jurați a osîndit la moarte pe *Costa Gezakiri*, care în luna Mai din anul trecut a omorît (cu un cuțit) pe *Delyanis*, fostul prim-ministru. *Mitsea*, care ținea o cărcimă ascunsă unde jucau la cărți, a fost osîndit la 8 ani robie pentru-că îndemnase la omor.